

О.М. ЛЕВАДА

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ПРАКТИКУМ
з курсу
**ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

Мелітополь 2008

О. М. ЛЕВАДА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**ПРАКТИКУМ
З КУРСУ**

**«Економічна та соціальна
географія зарубіжних країн»**

*для студентів географічних факультетів
педагогічних університетів*

Мелітополь 2008

УДК 913(100)(075,8)
ББК 65.049(0)я73-5
ЛЗ4

Рекомендовано Міністерством освіти і науки як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/ 18-Г-446 від 18 лютого 2008 р.)

Рецензенти: Топчів Олександр Григорович, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Одеського державного університету імені І.І. Мечнікова.
Торбунова Марія Дем'янівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації економіко-гуманітарного факультету в м.Мелітополь Таврійського національного університету ім. В.І.Вернадського

Левада О.М.

ЛЗ4 Практикум з курсу Економічна та соціальна географія зарубіжних країн. Навчальний посібник. – Мелітополь: Колор Принт, 2008. – 92 с.

ISBN 978-966-2489-02-6

Методичні рекомендації складені відповідно програми та навчального плану спеціальності 6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Географія.

Посібник включає практичні роботи по основним темам розділу курсу "Географія світового господарства", у кожній темі по 5-7 завдань різного плану - креслення схем, розрахункові роботи і заповнення таблиць, робота з контурними картами, які додаються до кожного практичного заняття. Передбачено основну частину завдань виконувати в аудиторії під керівництвом викладача, а деякі – як самостійні роботи в позаурочний час. До кожної теми розроблені питання до самоконтролю.

Посібник розрахований на студентів педуніверситетів, а також вчителів і учнів загальноосвітніх шкіл з поглибленим вивченням географії.

УДК 913(100)(075,8)
ББК 65.049(0)я73-5

ISBN 978-966-2489-02-6

О.М.Левада, 2008
Колор Принт, 2008

ВСТУП

Згідно за структурою та навчальним планом підготовки бакалаврів спеціальності “Географія” вивчення розділу “Географія світового господарства” курсу “Економічна та соціальна географія зарубіжних країн” припадає на 7-й семестр III курсу та містить теоретичні та методологічні питання дисципліни, сучасна політична карта світу, природні та трудові ресурси.

Розподіл курсу за темами на години наведений нижче:

Таблиця 1

Структура та зміст курсу “Економічна та соціальна географія зарубіжних країн”

	Тема	Кількість годин						
		всьо го	в тому числі					
			лекції	практи чні	самості йні			
1.	7 Семестр Вступ. Теоретичні та методологічні питання	2	2					
2.	Історико-географічний огляд	2			2			
3.	Сучасна політична карта світу	6	2	2	2			
4.	Природні ресурси і охорона оточуючого середовища	4		2	2			
5.	Населення та трудові ресурси	4		2	2			
6.	Світове господарство	5	4		1			
	6.1. Світове господарство і НТР							
	6.2. Паливно-енергетична промисловість					2	2	1
	6.3. Металургійна промисловість					2	2	1
	6.4. Машинобудівна промисловість					2	2	1
6.5. Хімічна та інші галузі промисловості	2	2	1					

	6.6. Світове сільське господарство	5	2	2	1
	6.7. Географія світового транспорту	5	2	2	1
	6.8. Міжнародні економічні зв'язки	1			1
	Разом:	54	20	18	16
7.	8 Семестр Зарубіжна Європа				
	7.1. Загальна характеристика	10	4	4	2
	7.2. Північна Європа	3		2	1
	7.3. Середня Європа	2		2	
	7.3.1. Федеративна республіка Німеччини	4	2	2	
	7.3.2. Великобританія	4	2	2	
	7.3.3. Франція	2		2	
	7.3.4. Малі країни середньої Європи	1			1
	7.4. Південна Європа. Італія	4	2	2	
	7.5. Центральна Європа	4	2	2	
8.	Країни СНД				
	8.1. Росія	9	4	4	1
	8.2. Казахстан	3		2	1
	8.3. Білорусь. Молдова	2		1	1
	8.4. Країни Центральної Азії	2		1	1
	8.5. Країни Закавказзя	2		1	1
9.	Країни Балтії	2		1	1
	Разом:	54	16	28	10
	Всього на рік:	108	36	46	26

Дисципліна «Економічна та соціальна географія зарубіжних країн» - одна з профільюючих на географічному факультеті і читається студентам географічного відділення на III-IV курсах. Головний зміст курсу - типологічна економіко-географічна характеристика окремих країн і регіонів. При цьому особлива увага звертається на їх соціальні і політико-географічні особливості.

Велике значення має відмінне знання карти, яка є найважливішим елементом географічного пізнання. Розуміння рельєфу, природних умов і ресурсів, їх господарська оцінка, уміння співставити сільськогосподарські зони з природними, уміння по карті визначати транспортні зв'язки і географічне положення регіону, країни, міста, а також вільне читання карти - все це необхідні умови доброго засвоєння курсу, що вивчається.

При розгляді природних ресурсів необхідно з'ясувати для себе розміри і особливості наявних ресурсів у порівнянні з іншими країнами, дати економічну оцінку ресурсів в цілому і по окремим видам (корисні копалини, гідроресурси, клімат, ґрунтово-рослинні ресурси і т. д.), проаналізувати розміщення ресурсів по території країни в цілому, виявити характер використання природних ресурсів, розміри економічних проблем.

При розгляді географії населення, важливо із вірних методологічних позицій усвідомити соціально-політичні процеси формування націй, розкрити причини національних проблем, зрозуміти особливості і чинники динаміки природного руху населення, причини і напрям міграційних процесів. Необхідно зрозуміти специфіку розміщення населення (щільність, співвідношення міського і сільського населення), процесів проблем урбанізації, географії основних типів міських і сільських поселень. Слід розібратись також в особливостях фахового, галузевого складу економічно-активного населення, в його структурі зайнятості, проаналізувати соціальні проблеми.

Одним із основних розділів економічної географії є загальна характеристика господарства країни в цілому. Тут необхідно уміти виділити найбільш характерні риси, не звертаючи уваги на зайві подробиці. Передусім, треба правильно визначити частку країни в світовому господарстві, проаналізувати загальний обсяг виробництва і рівень господарського розвитку країни, машино- і енергоозброєність, ступінь концентрації і централізації виробництва, з'ясувати роль монополій, транснаціональних корпорацій (ТНК) і держави в народному господарстві, розібратись в співвідношенні національного і іноземного капіталу. Далі за даними галузевого складу самодіяльного населення, вартості продукції, складу зовнішньої торгівлі необхідно з'ясувати галузеву структуру народного господарства по території країни, підійшовши до принципів і сітки економічного районування.

При вивченні географії найважливіших галузей промисловості, сільського господарства, транспорту і зовнішніх економічних зв'язків слід проаналізувати значення окремих галузей, особливості їх структури (наприклад, співвідношення важкої і легкої промисловості, рослинництва і тваринництва, видів транспорту, експорту і імпорту), а після цього вже ґрунтовно розглянути характеристику і структуру окремої галузі. Характеризуючи сільське господарство, особливу увагу треба приділяти типам оренди (грошова, дольна), типам господарств по рівню розвитку капіталізму (дрібні екстенсивні, дрібні інтенсивні, крупнокапіталістичні).

При розгляді географії транспорту необхідно одержати достатнє уявлення про роль окремих видів транспорту в вантажо- і пасажирообізі країни, про конкурентну боротьбу різних видів транспорту, про конфігурацію транспортної сітки.

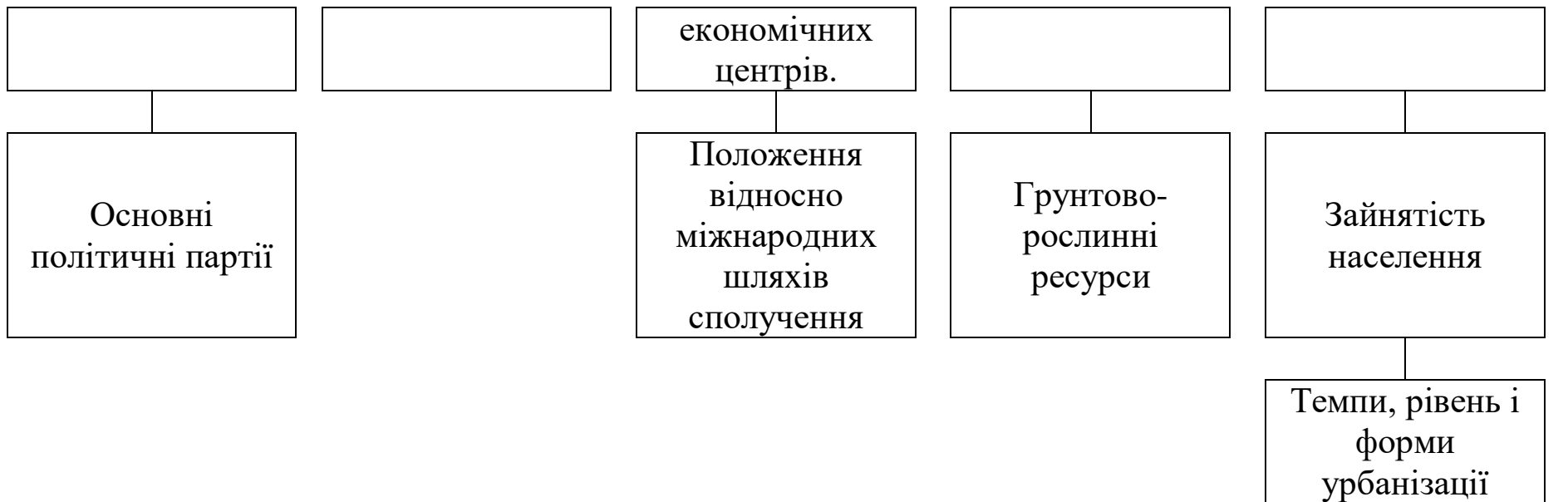
При вивченні географії зовнішньоекономічних зв'язків передусім слід з'ясувати найважливіші напрямки і характер закордонних інвестицій в країну, експорту її капіталу за рубіж, приділити увагу структурі і географії зовнішньої торгівлі.

При вивченні кожної теми курсу необхідно постійно керуватися відповідним розділом програми, що допомагає студентові засвоїти фактичний матеріал, звертає його увагу на найбільш важливі проблеми курсу. Поряд із цим студентам необхідно вивчити відповідну літературу по окремим країнам, рекомендовану в кінці робочого зошита. Студенти повинні систематично працювати над основною літературою, по можливості слідкувати за економічною і політичною періодикою. Система і послідовність вивчення економіко-географічної характеристики регіону (країни) наведені в таблиці 2.

Таблиця 2.

Економіко-географічна характеристика країни (регіону)

Г о с п о д а р с т в о к р а ї н и

ТЕМА: ПОЛІТИЧНА КАРТА СВІТУ.

Мета: визначити основні етапи формування сучасної політичної карти світу; типологічні особливості країн по регіонам; формування світових економічних центрів та сучасні економічні, політичні, етнічні регіональні проблеми.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Основні періоди та етапи формування сучасної політичної карти світу.
2. Групування і типологія країн сучасного світу.
3. Державний лад і форми правління.
4. Типологічні особливості господарства і населення розвинених країн.
5. Типологічні особливості господарства і населення країн, що розвиваються.
6. Типологічні особливості країн із перехідною економікою.
7. Світові економічні центри, їх утворення і сфери суперництва.
8. Основні /найважливіші/ міжнародні організації.

Література: 2, 9, 10, 23,13,31, 39.

Основні поняття і терміни: політична карта світу, політико-географічне положення, суверенні і залежні країни, колонія, домініон, протекторат, метрополія, мандатні (підмандатні) території, території, які знаходяться під опікою, кондомініум, державний кордон, демаркація кордонів, делімітація, територія держави, нейтральна зона, територіальні води, континентальний шельф, економічна зона, території з міжнародним режимом, особливі територіальні режими, тип країни, модель економічного розвитку країни, валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, індекс розвитку людського потенціалу, групування країн, унітарна країна, федерація, конфедерація, унія, республіка, монархії (абсолютна, конституційна, теократична, парламентська), демократія, тоталітаризм, диктатура, авторитаризм, апартеїд, геноцид, .

Завдання 1. Визначити основні періоди та етапи формування сучасної політичної карти світу. Заповніть таблицю

Період	Етап	Хронологічні рамки	Причини виділення періоду або етапу	Зміни на політичній карті
---------------	-------------	---------------------------	--	----------------------------------

Завдання 2. Визначити сучасні “гарячі” точки планети (місце регіональних конфліктів) і пояснить причини їх виникнення.

Завдання 3. Порівняти типології країн світу різних авторів. Визначити схожі риси та відміни.

Типологія розвинутих країн і країн, що розвивалися В.В. Вольського

Типи країн	Підтипи країн	Країни
1. Економічно високорозвинуті країни	1. Головні капіталістичні країни	США, Японія, Німеччина, Франція, Італія, Великобританія
	2. Економічно високорозвинуті невеликі країни Західної Європи	Данія, Австрія, Бельгія, Швеція Швейцарія, Нідерланди, Норвегія
	3. Країни «переселенського капіталізму»	Канада, Австралія, Нова Зеландія, ЮАР, Ізраїль
2. Країни з середнім рівнем розвитку капіталізму	1. Країни, що досягли середнього рівня розвитку	Фінляндія, Ірландія
	2. Країни, що відстали в розвитку	Іспанія, Португалія, Греція, Туреччина
3. Що звільнилися або розвиваючі країни	1. Ключові країни крупного потенціалу	Бразилія, Мексика, Індія
	2. Країни щодо зрілого капіталізму	
	а) країни тупикового розвитку залежного капіталізму	Уругвай, Аргентина
	б) країни крупноанклавного розвитку капіталізму	Венесуела, Чилі, Іран, Ірак
	в) країни зовні орієнтованого приспособленського розвитку капіталізму	Колумбія, Еквадор, Єгипет, Туніс, Таїланд, Південна Корея
	г) невеликі країни залежного господарства плантації	Коста-ріка, Нікарагуа, Сальвадор, Гватемала, Гаїті

	д) малі країни «концесійного розвитку» капіталізму	Ямайка, Сурінам, Гвінея
	е) малі і найдрібніші країни «квартиросдатчики»	Гонконг, Сінгапур, Ліберія, Мальта, Бермуди
	3. Молоді нації, що формується, на місці колоній і напівколоній	Кувейт, Бахрейн, Пакистан, Саудівська Аравія, Індонезія, Бангладеш
	4. Країни соціалістичної орієнтації	Ангола, Бенін, Алжир, Конго

Типологія розвинутих країн і країн, що розвивалися
А.П. Голікова, Я.Б. Олійника, А.В. Степаненко, Ю.П. Гріцак.

Типи країн	Підтипи країн	Країни
Високорозвинуті країни	Високорозвинуті країни	США, Японія, Німеччина, Канада, Франція, Італія, Великобританія
	Малі індустріально розвинуті країни	Данія, Австрія, Бельгія, Швеція, Швейцарія, Нідерланди, Норвегія, Люксембург
	Країни «переселенського капіталу»	Австралія, Нова Зеландія, ЮАР
Країни середнього розвитку	Країни з середнім економічним розвитком	Ірландія, Фінляндія, Ісландія, Ізраїль, Іспанія, Португалія, Греція, Туреччина, Словенія, Чехія
	Країни, що знаходяться на стадії досягнення середнього рівня розвитку	Росія, Україна, Білорусь, Польща, Словаччина, Угорщина, Хорватія, Югославія, Болгарія, Литва, Латвія, Естонія

Розвиваючі країни	Країни з високим прибутком	Сінгапур, Республіка Корея, Чилі, Аргентина, Бразилія, ОАЕ, Мексика, Венесуела, Уругвай, Казахстан, Вірменія, Грузія, Саудівська Аравія, Кувейт, Оман, Лівія Бруней, Габон, Бахрейн, ін.
	Країни з середнім прибутком	Гватемала, Коста-ріка, Панама, Колумбія, Еквадор, Ямайка, Куба, Боснія, Герцеговина, Албанія, Сірія, Йорданія, Азербайджан, Туркменія, Узбекистан, Алжір, Таджикистан, Туніс, КНДР, Малайзія, Намібія, Монголія
	Країни з низьким прибутком	Індія, Китай, В'єтнам, Пакистан, Індонезія, Гондурас, Нікарагуа, Марокко, Ліберія
	Країни дуже бідні	Бутан, Камбоджа, Сомалі, Афганістан, Уганда, Руанда, Бурунді, Гаїті, країни Океанії і ін.

Типологія країн Я.П. Яценко.

Типи країн	Підтипи країн	Країни
Економічно розвинуті країни	Головні країни	США, Японія, Німеччина, Канада, Франція, Італія, Великобританія
	Малі промислово розвинуті країни Європи	Фінляндія, Данія, Австрія, Бельгія, Швеція Швейцарія, Нідерланди, Норвегія
	Промислово розвинуті країни Південної півкулі	Австралія, Нова Зеландія, ЮАР
Середньорозвинуті країни перехідної економіки	Країни, які із запізненням встали на капіталістичний шлях розвитку	Іспанія, Португалія, Греція, Туреччина і ін.
	Країни нової індустріалізації	Сінгапур, Південна Корея, Чилі, Уругвай, Аргентина, Бразилія, Мексика
Постсоціалістичні країни перехідної економіки	Постсоціалістичні країни Євразії	Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Хорватія, Югославія (Сербія і Чорногорія), Словенія, Боснія і Герцеговина, Албанія, Болгарія Македонія, Монголія
	Молоді незалежні держави	Росія, Україна, Білорусь, Литва, Латвія, Естонія, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Казахстан, Туркменія, Узбекистан, Киргизстан, Таджикистан
Країни, що розвиваються	Країни з порівняно зрілою структурою господарства	Туніс, Єгипет, Індія, Пакистан, Таїланд, Еквадор, Філіппіни, Перу, Індонезія, Венесуела, Колумбія, Марокко, і ін.
	Нафтовидобувні країни	Кувейт, ОАЕ, Ірак, Іран, Саудівська Аравія і ін.

	Менш розвинуті країни	Ефіопія, Сомалі, Танзанія, Чад, Малаві, Бангладеш, Йемен, Афганістан і ін.
Країни централізованого управління економікою		Китай, КНДР, В'єтнам, Лаос, Куба

Типологічна класифікація країн і територій, що розвиваються
Б.М.Болотина та В.Л.Шейніса

«Ешелони країн»	Групи країн	Країни і території (приклади)
I. Верхній	1. Країни середньорозвинутого капіталізму	Гонконг, Сінгапур, Кіпр, Мексика, Бразилія, Венесуела, Аргентина, Чилі
	2. Країни – виробники нафти з високим рівнем доходу на душу населення	Саудівська Аравія, Кувейт, ОАЕ, Іран, Ірак, Бруней, Лівія
	3. Найдрібніші країни і території з високим рівнем доходу на душу населення	Багамські острови, Бермудські острови, Барбадос, Мартініка, Реюньон, Нова Каледонія
II. Проміжний	4. «Верхня середня»	Республіка Корея, Малайзія, Сирія, Алжир, Туніс, Кот-д'Івуар, Ямайка, Еквадор, Гватемала, Перу
	5. «Нижня середня»	Філіппіни, Таїланд, Шрі-Ланка, Нігерія, Марокко, Єгипет, Замбія, Ангола, Гана, Сальвадор, Нікарагуа, Папуа-нова Гвінея

Ш. Нижній	6. Країни з низьким рівнем доходу на душу населення	Індія, Пакистан, Індонезія
	7. Найменше розвинуті країни	Бангладеш, Маньяма, Афганістан, Непал Йемен, Нігер, Чад, Сомалі, Заїр, Танзанія, Мадагаскар

Типологічна класифікація країн і територій, що розвиваються
Я.К.Машбіца

Тип країн	Країни і території
1. Країни великомасштабного і відносно різноманітного промислового виробництва	Бразилія, Аргентина, Мексика, Індія, Іран
2. Індустріалізуючі країни із значним розвитком сировинних і переробляючих галузей	Колумбія, Венесуела, Перу, Пакистан, Індонезія, Філіппіни, Малайзія, Єгипет, Нігерія і ін.
3. Невеликі країни і території, що мають вигідний економічний і транспортно-географічний стан	Гонконг, Сінгапур, Тринідад і Тобаго, Панама, Ямайка, Багамські острови і ін.
4. Нафтовидобувні країни.	Саудівська Аравія, Кувейт, Катар, Бруней, Оман
5. Найменше розвинуті країни	

Завдання 4. На основі наведених в завданні 3 типологій країн різних авторів проведіть власне типологічне групування країн сучасного світу.

а) Економічно високорозвинені країни:

Головні країни	Малі країни	Країни переселенського типу	Країни з середнім рівнем розвитку

б) Країни, що розвиваються:

Нові індустріальні країни	Країни експортери нафти	Країни середніх можливостей	Найменш розвинуті країни

--	--	--	--

в) Країни, що йдуть шляхом ринкових перетворень:

Країни колишнього Радянського Союзу	Постсоціалістичні країни Центральної Європи

г) Країни планової економіки /соціалістичні країни /.

д) Залежні і підмандатні території:

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть приклади кількісних та якісних змін на політичній карті світу.
2. Скільки суверенних країн нараховувалося у світі у 1900 році та у 2005 році ?
3. Які найбільш значущі події вплинули на формування політичної карти світу наприкінці ХХ століття ?
4. Які держави мають приграти нічні конфлікти ? Які причини сіх конфліктів? Як вони вирішуються ?
5. Наведіть приклади різних видів кордонів.
6. У чому полягають основні відміни між унітарною та федеративною країнами ?
7. Які форми державного режиму ви знаєте? Наведіть приклади.
8. У чому відміни типології країн від класифікації ?
9. Яку б типологію країн світу запропонували Ви ?

Завдання 1. Вивчити найважливіші міжнародні організації:

Назва організації	Рік заснування, штаб-квартира	Склад	Мета, сфера діяльності
--------------------------	--------------------------------------	--------------	-------------------------------

1. Організація Об'єднаних Націй (ООН) та спеціалізовані організації – ЮНЕСКО, МАГАТЕ, ФАО.
2. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ).
3. Міжнародний Банк Реконструкції і Розвитку (МБРР).
4. Британська Співдружність Народів (Співдружність).
5. Організація Північно-Атлантичного Договору (НАТО).
6. Західноєвропейський Союз (ЗЄС).
7. Європейський Союз (ЄС).
8. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).
9. Ліга Арабських Держав (ЛАД).

10. Організація Американських Держав (ОАД).
11. Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР).
12. Організація "Ісламська Конференція" (ОІК).
13. Генеральна Угода з Тарифів і Торгівлі (ГАТТ).
14. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК).
15. Організація Африканської Єдності (ОАЄ).
16. Північна Рада (ПР).
17. Співдружність Незалежних Держав (СНД).
18. АНЗЮС.
19. АНЗЮК.
20. Організація по Безпеці та Співробітництву в Європі (ОБСЄ).
21. Європейське Співтовариство Вільної Торгівлі.
22. Північно-Американська Асоціація Вільної Торгівлі.
23. Господарський Союз Бенілюксу.
24. Амазонський Пакт.
25. Чорноморська Зона Економічного Співробітництва (ЧЗЕС).

Завдання 2. Провести групування перелічених міжнародних організацій за функціональними особливостями і просторовими рамками їхньої діяльності по формі:

Розподіл міжнародних організацій			
Функціональні особливості	Територіальні особливості		
	Глобальні	Субрегіональні	Регіональні
Загально-Політичні			
Військово-Політичні			
Економічні			
Валютно-фінансові			
Інші (історико-традиційні, спеціалізовані)			

Завдання 3. Скласти карту «Колоніальні володіння світу в 1914 році та сучасні залежні території». Зробіть висновки.

ТЕМА: ПРИРОДНІ РЕСУРСИ Й ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.

Мета: вивчити основні класифікації природних ресурсів, визначити тенденції розташування та використання.

Питання для самопідготовки і співбесіди:

1. Природні ресурси як фактор розвитку та розміщення галузей світового господарства.
2. Класифікація й оцінка природних ресурсів.
3. Мінеральні ресурси.
4. Земельні ресурси.
5. Біологічні ресурси
6. Кліматичні ресурси.
7. Водні ресурси.
8. Ресурси Світового океану.
9. Рекреаційні і бальнеологічні ресурси.
10. Охорона навколишнього середовища і забезпеченість природними ресурсами - сучасні глобальні проблеми людства

Література: 9, 10, 11, 23,39.

Основні поняття і терміни: географічне середовище, природні умови, природні ресурси, вичерпні ресурси, невичерпні ресурси, економічна оцінка природних ресурсів, ресурсозабезпеченість, природокористування, мінеральні ресурси, первинні енергетичні ресурси.

Завдання 1. Вивчити класифікацію природних ресурсів та заповнити схеми:

1. За генетичними ознаками:
2. За вичерпністю:
3. Ресурси Світового океану

Завдання 2. Розрахувати коефіцієнт ресурсозабезпеченості окремих регіонів і країн нафтою та природним газом.

1. Визначити забезпеченість природним газом окремих країн, якщо відомо, що розвідані запаси й обсяг видобутку склали на початок ХХ ст.:

Країни	Запаси, трлн. м ³	Видобуток млрд. м ³
США та Канада	6,46	723,4
Росія	48,14	545,0
Середній Схід та Північна Африка	53,35	134,7
Західна Європа	5,15	219,2

2. Визначити забезпеченість нафтою окремих країн, якщо відомо, що розвідані запаси й обсяг видобутку склали на початок ХХ ст.:

Країни	Запаси млрд. т	Видобуток млн. т
США та Канада	4,3	353,5
Саудівська Аравія	36,0	441,2
Росія	6,7	323,3
Західна Європа	2,7	283,2

Завдання 3. Дати порівняльну характеристику лісних поясів планети і головних проблем кожного з них

	Країни:	Запаси:	Східні риси	Відміни	Проблеми
Північний пояс:					
Південний пояс:					

Завдання 4. Навести класифікацію та охарактеризувати рекреаційні ресурси планети

Вид ресурсів	Географія поширення	Рівень використання	Проблеми

Завдання 5. Дати коротку характеристику глобальних проблем людства і шляхів їх подолання.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Поняття "природні умови" та "природні ресурси".
2. Критерії оцінки природних ресурсів (економічний, екологічний, натуральний).
3. Поняття про територіальні поєднання природних ресурсів (ТППР).
4. Природно-ресурсний потенціал як спосіб оцінки територіальних поєднань природних ресурсів.
5. Вплив ТППР на структуру та особливості територіальної організації виробництва

Завдання 1. Визначити ступінь залежності розміщення слідуєчих галузей світового господарства та видів виробництва від природних передумов: лісове господарство, металургія кольорових металів, текстильна промисловість, рибне господарство, гідроенергетика, водний транспорт, трубопровідний транспорт, суднобудування, рекреаційне господарство, теплоенергетика, овочеконсервна промисловість, хімічна промисловість, атомна енергетика, залізничний транспорт, авіаційний транспорт, освіта, наука, культура тощо.

Ступінь залежності розміщення галузей світового господарства та видів виробництва від природних передумов

Ступінь залежності		
вирішальний	значний	незначний
Сільське господарство	Чорна металургія	машинобудування

Завдання 2. На контурну карту нанести основні ареали розміщення світових запасів нафти, вугілля та природного газу. Порівняти особливості розміщення по регіонам світу та відповідно економічному розвитку країн.

ТЕМА: НАСЕЛЕННЯ СВІТУ.

Мета: проаналізувати динаміку чисельності населення та сучасні демографічні процеси, демографічну політику окремих країн.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Типи відтворення населення земної кулі і темпи росту його чисельності по контингентах.
2. Особливості розміщення населення по контингентах. Щільність населення і її коливання.
3. Співвідношення міського і сільського населення в країнах різноманітних типів. Поняття урбанізації. Найбільш урбанізовані райони світу.
4. Значення міграції як фактора перерозподілу населення, їх причини і види /по напрямку, формі, тривалості.
5. Поняття раси. Географія великих і змішаних рас.
6. Релігійний склад населення світу.

Література: 9, 10, 25,27,39.

Основні поняття і терміни: природний приріст населення, типи відтворення населення, етнос, щільність населення, урбанізація, агломерація, міграція, трудові ресурси, ринок праці, «демографічний вибух», розселення населення.

Завдання 1. Проаналізуйте графік на рис.1. Заповніть таблицю

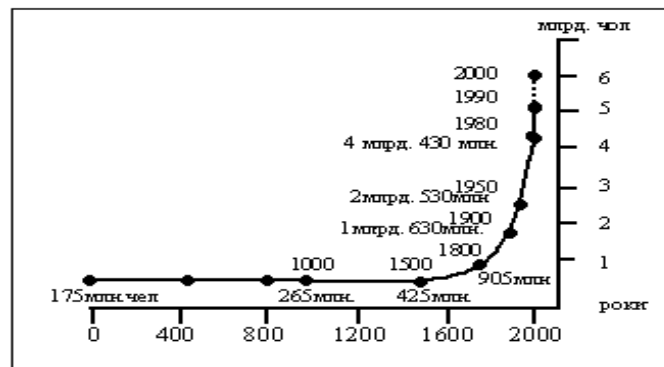

Рис. 1. Динаміка чисельності населення земної кулі з початку нашої ери [].

Роки	Чисельність населення млн.чол.	Абсолютний приріст млн. чол.	Темпи приросту	Середньорічний приріст млн. чол.
0				
400				
800				
1000				
1500				
1800				
1900				

1950				
1980				
1990				
2000				

Завдання 3. Дати характеристику різних типів відтворення населення, зазначити причини і наслідки, привести приклади, поклавши це в блок-схему:

Відтворення населення

Показник и	I тип	II тип	III тип
1. Загальна характеристика	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
2. Формула відтворення населення	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
3. Приклади регіонів і країн	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
4. Причини сформованої демографічної ситуації	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____
5. Наслідки сформованої демографічної ситуації	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____
6. Демографічна політика держави	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Що таке “демографічна політика”? В яких країнах демографічна політика проводиться найбільш результативно?
2. «Демографічний вибух» і його наслідки. Проблема «перенаселення» Землі. Проблема забезпечення населення світу продовольством.

Завдання 1. Нанести на контурну карту міста світу з населенням від 1 до 5 млн. чол., від 5 до 10 млн. чол., понад 10 млн. чол.

Завдання 2. Нанести на контурну карту світу регіони прояву етнічних конфліктів населення. Зробіть висновки

Завдання 3. Розв’яжіть задачу:

Визначити кількість населення у місті N у 2010 році, якщо щорічний приріст становить 2%, а в 2000 році тут проживало 1млн.чол. Використайте формулу:

$$N = N_0 (1+v)^k,$$

- де N – кількість населення в 2000 році;
N₀ – кількість населення в 1990 році;
v – щорічний приріст населення (десятковий дріб);
k – кількість років

ТЕМА:СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО. МІЖНАРОДНИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ ТА СВІТОВІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ’ЯЗКИ.

Мета: визначити основні понятійні категорії світового господарства, проаналізувати сучасні тенденції розвитку світового господарства.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Сутність міжнародного поділу праці.
2. Світові економічні центри, їх утворення і сфери суперництва.
3. Економічна інтеграція.
4. Форми зовнішньоекономічної діяльності.
5. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну й галузеву структуру продуктивних сил.
6. Світове господарство, його галузево-функціональна структура.

7. Головні риси науково-технічної революції.

Література: 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні поняття і терміни: світове господарство, міжнародний територіальний поділ праці, економічна модель, економічна інтеграція, науково-технічна революція, суспільне виробництво, галузь, виробнича сфера, невиробнича сфера, територіальна структура, галузева структура.

Завдання 1. Скласти характеристику економічних інтеграцій: Європейський Союз, НАФТА, АСЕАН

Показники	Європейський Союз	НАФТА	АСЕАН
Склад			
Час утворення			
Історія розвитку			
Цілі, задачі			
Місце у світовому господарстві			
Керуючі органи			
Наднаціональні структури			
Перспективи розвитку			

Завдання 2. Скласти характеристику центрів географічної моделі світового господарства.

Назва економічного центру, склад.	Коли утворився	Місце в сучасній структурі світового господарства по основним показникам
1.		

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Економічні моделі розвитку.
2. Поняття "суспільне виробництво". Його рівень розвитку та структура. Основні показники, що їх визначають

Весь світ	525	1060	2270	2980	3000			
Європа	18	30	35	150	255			
Країни СНД	40	150	350	605	570			
Південна і Південно-Східна Азія	5	20	55	95	140			
Південно-Західна Азія	90	265	690	965	810			
Африка	25	15	290	260	300			
Північна Америка	270	375	545	500	505			
Латинська Америка	100	195	270	290	350			
Австралія	–	–	8	20	30			
Країни-члени ОПЕК	–	–	1160	1340	1220			

Завдання 2. Розрахувати темпи росту виробництва нафти, природного газу, вугілля за другу половину ХХ століття. Порівняйте показники. Висновок обґрунтуйте. Використовуючи наведені в таблиці данні, побудувати стовпчикові діаграми світового використання первинних енергоносіїв у другій половині ХХ століття.

Використання первинних енергоносіїв у другій половині ХХ століття [].

Роки	Умовне паливо, всього млрд.т.	Нафта, млн.т.	Вугілля, млн.т.	Природний газ, млрд.м ³
1950	3,9	520	1280	200
	100%	100%	100%	100%
1960	4,7	100	2575	450
1970	6,8	2270	2860	1050

1980	8,7	2980	3800	1490
1990	10,3	3000	4860	2060
2000	14,0	3350	4500	2420

Умовне паливо

Нафта

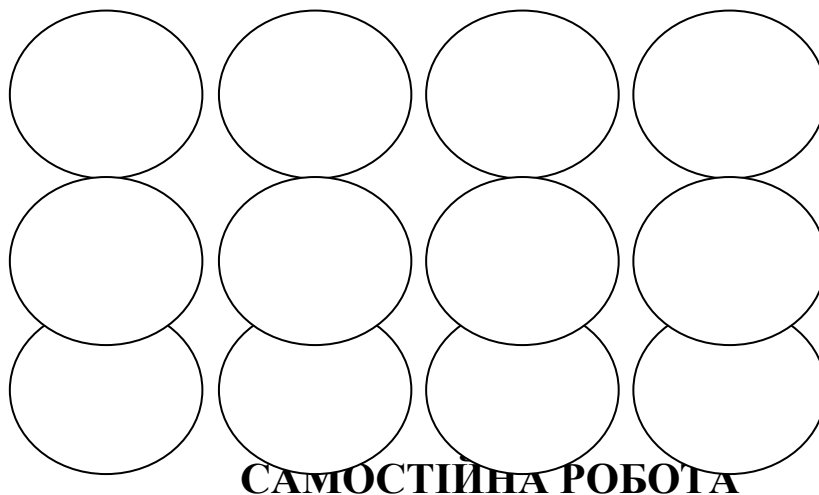
Вугілля

Природний газ

Завдання 3. Побудувати кругові діаграми, що показують виробництво електроенергії по ведучим країнам світу на різних типах електростанцій та розрахувати питому вагу цих країн у світовому виробництві електроенергії [].

Регіони	Виробництво електроенергії, %				Всього, /2000 р./	
	ТЕС	ГЕС	АЕС	Інші дж.	млн.кВт .г	пит.вага ,%
Весь світ	63	19	17	1,0	15 340	
США	69,6	8,3	19,8	2,3	3980	
Японія	58,9	8,4	30,3	0,14	1084	
Китай	79,8	19,0	1,2	-	1326	
Росія	66,3	19,8	13,9	-	876	

Канада	26,4	60,0	12,3	1,3	584	
Німеччина	63,3	3,6	30,3	2,8	564	
Франція	8,0	13,4	78,5	0,1	541	
Індія	79,7	17,8	2,5	-	548	
Велика Британія	69,0	1,7	29,3	0,1	373	
Бразилія	5,3	90,7	1,1	2,9	348	
...Україна						

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Докажіть, що електроенергетика є основою сучасного господарства у світі.
2. Як змінювався паливно-енергетичний баланс світу? Які події впливали на цей процес?
3. Назвіть три перші країни за обсягом видобутку нафти, природного газу та вугілля.
4. Які нетрадиційні джерела енергії найбільш поширені та в яких регіонах найбільш сприятливі умови їх використання?
5. Які тенденції розвитку атомної енергетики у світі та окремих регіонах і ведучих країнах? які проблеми виникають і як вони вирішуються?

Завдання 1. Проаналізувати та визначите основні тенденції змін структури енергоспоживання у світі. Які зміни, на вашу думку, відбудуться у структурі споживання енергоносіїв у першій чверті XXI ст. ?

Структура споживання основних джерел енергії у світі, % [].

Вид енергоносія	1860	1900	1937	1950	1960	1970	1980	2000
Вугілля	24,7	57,6	74,5	54,1	45,5	30,5	28,4	27,9
Нафта	-	2,3	18,0	23,8	29,8	40,0	46,2	39,5
Природний газ	0,9	0,9	6,3	9,0	13,9	19,7	18,8	23,5
Електроенергія ГЕС	0,7	0,3	1,2	6,5	6,8	5,2	4,7	2,6
Електроенергія АЕС	-	-	-	-	-	0,4	1,1	7,4

Завдання 2. На контурну карту світу нанести головні ареали розміщення родовищ нафти, газу і вугілля. Показати основні напрямки перевезень цих енергоносіїв.

Завдання 3. За матеріалами періодичних видань підготувати доповідь, щодо сучасних проблем паливно-енергетичної галузі, визначити тенденції розвитку тощо.

ТЕМА: МЕТАЛУРГІЙНА ПРОМИСЛОВІСТЬ СВІТУ.

Мета: визначити територіальні особливості галузевої структури металургійної промисловості.

Питання для самопідготовки та співбесіди.

1. Паливна і сировинна база чорної металургії. Основні вантажопотоки сировини для чорної металургії.
2. Географія виробництва і споживання чорних металів.
3. Особливості сировинної бази кольорової металургії.
4. Територіальна організація добування і виробництва кольорових металів: алюмінію, міді, свинцю, цинку, олова.
5. Географія розміщення джерел сировини і виробництва дорогоцінних металів.

Література: 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні поняття і терміни: гірничодобувна промисловість, чорна металургія, кольорова металургія, чавун, сталь, прокат, легірована сталь, доменний процес, мартенівський процес, феросплави, кіснево-конверторний процес, електросталеплавильне виробництво, безперервний розлив сталі.

Завдання 1. Розрахувати питому вагу крупніших країн виробників сталі у світовому виробництві станом на 2000 р. та темпи росту виробництва в порівняння з 1993 р.

Виплавка сталі в окремих країнах світу []

Крупніші виробники	Обсяги виробництва, млн. т			Питома вага, %
	1993 р.	2000 р	Темпи росту виробництва	
Весь світ	725	828		100
Китай	89	126		
Японія	100	106		
США	89	106		
Росія	58	58		
Німеччина	38	46		
Республіка Корея	33	43		
Україна	29	31		
Бразилія	25	28		
Індія	18	27		
Італія	26	26		

Франція	17	20		
Великобританія	16	16		
Тайвань	10	15		

Завдання 2. Проаналізувати тенденції, що склалися у виробництві основних видів продукції чорної металургії у другій половині ХХ ст.

Виробництво основних видів продукції чорної металургії у світі в другій половині ХХ ст. [].

Вид продукції	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Залізна руда	251	499	773	879	976	1062
Чавун та феросплави	113	255	439	517	506	530
Сталь	189	347	594	716	784	756
Кокс	171	279	367	373	350	371

Завдання 3. Розрахувати темпи росту виробництва основних видів кольорових металів в світі за 1930-2000 рр. Визначити тенденції розвитку газів.

Виробництво основних видів кольорових металів в світі за 1930-2000 рр. [].

Метали	1930		1950		1990		2000	
Алюміній	6	100%	19		43		44	
Мідь	32		30		26		26	
Свинець	32		19		12,5		12	
Цинк	28		26		16		16	
Олово	1,5		3		1		0,5	
Нікель	0,0		3		2		1,5	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Які країни світу мають найбільші запаси залізних, марганцевих, хромітових руд, крокуючого вугілля ?
2. Визначте основні фактори, що впливають на розташування підприємств чорної та кольорової металургії.
3. Чи відповідає розташування крупних залізородних родовищ ведучим центрам виробникам чавуну і сталі ?
4. Які особливості виробничих циклів кольорових металів по регіонам світу в залежності від рівня економічного розвитку ?

Завдання 1. Користуючись картами атласу та підручниками скласти схему розміщення гірничодобувної промисловості світу та виробництва чорних і кольорових металів:

Завдання 2. Визначити фактори формування найкрупніших центрів чорної та кольорової металургії в світі.

Регіон або центр	Фактори формування
------------------	--------------------

Завдання 3. Скласти карту “Запаси і добування залізних, марганцевих і хромітових руд”. Показати основні вантажопотоки руди чорних металів.

Завдання 4. Нанести на контурну карту найбільші центри кольорової і чорної металургії. Визначити фактори їх розміщення.

ТЕМА: МАШИНОБУДІВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ СВІТУ.

Мета: проаналізувати територіально-галузеву структуру машинобудування.

Питання для самопідготовки і співбесіди:

1. Машинобудування як найважливіша галузь промисловості, склад і основні ареали розміщення.
2. Географія розміщення автомобілебудування.
3. Географія розміщення суднобудування.
4. Географія розміщення авіабудування.
5. Структурні і територіальні зрушення в машинобудуванні в зв'язку з НТР.
6. Основні вантажопотоки торгівлі різноманітними видами машинобудівної продукції.
7. Типи країн за структурою і рівнем розвитку машинобудування.

Література: 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні поняття і терміни: металомісткість, наукомісткість, металообробка, механізація виробництва, автоматизація.

Завдання 1. Розрахувати темпи росту виробництва окремих видів продукції машинобудування за другу половину ХХ ст. Визначити тенденції розвитку.

Виробництво окремих видів продукції машинобудування за другу половину ХХ ст. (млн. шт.) [].

Продукція галузей машинобудування	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Автомобілі	10,5	16,5	29,3	39,3	47,8	459,7
у тому числі легкові	8,2	12,8	22,5	29,4	34,9	35,4
Морські торговельні судна, млн.бр.-рег.т	3,5	8,4	21,7	13,9	14,9	18,7
Радіоприймачі	21,0	52,0	123,0	186,0	136,0	129,4
Телевізори	8,0	21,0	45,0	72,0	129,0	131,0
Холодильники	2,3	10,0	28,6	39,7	52,7	63,9

Пральні машини	2,3	9,0		24, 6		30, 0		46, 0		45, 3
Пилососи	-	-		-		29, 9		31, 6		30, 3

Завдання 2. Розрахувати питому вагу продукції машинобудування в усій продукції обробної промисловості в деяких країнах світу [].

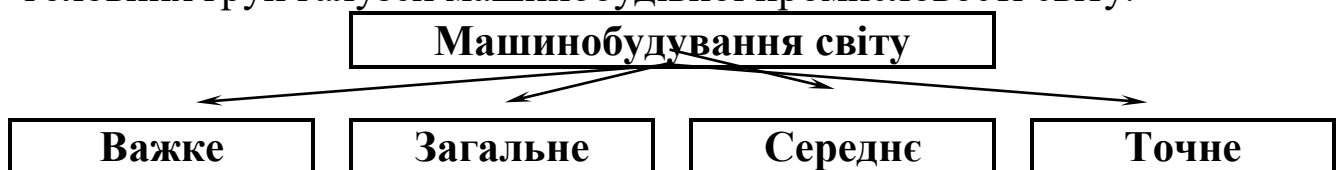
Країни	Продукція оброб. пром. млрд. дол.	в тому числі продукція машинобудування	
		Млрд. дол.	%
США	803.1	289.1	
Японія	395.1	146.2	
ФРН	201.6	76.6	
Франція	123.9	40.9	
Великобританія	101.5	32.5	
Італія	94.1	30.1	
Китай	95.0	24.7	
Канада	58.8	14.7	
Бразилія	57.9	13.9	
Іспанія	45.0	9.9	
Індія	35.7	9.3	
Швейцарія	22.9	8.7	
Швеція	20.8	7.3	
Австралія	30.8	7.1	
Нідерланди	23.2	6.5	
Мексика	43.6	6.1	
Респ. Корея	24.3	5.6	
Австрія	18.3	4.4	
Бельгія	18.7	4.3	
Фінляндія	12.1	2.9	

Завдання 3. Побудувати стовпчикові діаграми виробництва всіх видів автомобілів по країнам світу у 1993 р. /млн. шт./ [].

Країни та регіони	Всього	Легкових	Вантажних і
-------------------	--------	----------	-------------

			автобусів
1. Японія	11,5	8,4	3,1
2. США	9,5	5,6	3,9
3. ФРГ	5,2	4,4	0,8
4. Франція	3,7	3,3	0,4
5. Іспанія	2,1	1,8	0,3
6. Канада	1,9	1,0	0,9
7. Італія	1,7	1,5	0,2
8. Республіка Корея	1,6	1,2	0,4
9. Великобританія	1,5	1,3	0,2
10. Швеція	0,4	0,3	0,1
11. Росія і Східна Європа	2,2	1,4	0,8
12. Країни Латинської Америки	2,4	1,8	0,6

Завдання 5. Дати характеристику і навести приклади розміщення головних груп галузей машинобудівної промисловості світу.

1. Загальна характеристика групи галузей.
2. Фактори розміщення груп галузей.
3. Перелік галузей машинобудування, що входять у групу.
4. Головні райони та країни розміщення галузей.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Яка питома вага машинобудування в валовому виробництві усієї промисловості світу та окремих регіонів і країн ?
2. Які чинники найбільш впливають на розміщення галузей машинобудування ?
3. Розкрийте вплив НТР на галузеву та територіальну структура машинобудування. Відповідь обґрунтуйте.
4. Які галузі машинобудування розвиваються найбільшими темпами ?

5. Які газу машинобудування поширені в країнах, що розвиваються ?

Завдання 1. Виділити і нанести на контурну карту найбільші центри машинобудування світу:

- Автомобілебудування
- Суднобудування
- Авіаракетокосмічна промисловість
- Сільськогосподарське машинобудування

Показати основні вантажопотоки торгівлі продукцією машинобудування.

Завдання 2. Перелічіть найбільші автомобільні корпорації світу ведучих країн виробників автомобілів.

Завдання 3. Провести групування країн світу за особливостями розвитку машинобудування, використовуючи карту на стор.13 географічного атласу “Машинобудування і металообробка”.

Країни з високим рівнем розвитку машинобудування		Країни із середнім рівнем розвитку машинобудування		Країни з низьким рівнем розвитку машинобудування	Країни, де машинобудування практично відсутнє
Різноманітне виробництво	не повна номенклатура	з меншим ступенем залежності від імпорту	з більшим ступенем залежності від імпорту		

ТЕМА: ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ СВІТУ.

Мета: визначити тенденції розвитку та сучасну територіано-галузеву структуру хімічної промисловості.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Основні структурні і територіальні зрушення в розміщенні хімічної промисловості.
2. Географія розміщення хімічної сировини, масштаби її добування і торгівлі /фосфорити, апатити, калійна сіль, кухонна сіль, сірка /.
3. Розміщення виробництва мінеральних добрив і торгівля ними.
4. Географія розміщення нафтохімічної промисловості світу. Зіставлення її із нафтовидобутком.

Література: 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні поняття і терміни: мінеральні добрива, комплексні добрива, полімерні матеріали, органічний синтез, фармацевтична промисловість, побутова хімія.

Завдання 1. Заповнити таблицю і порівняти райони добування сировини та розміщення виробництва деяких видів хімічної продукції.

Вид хімічної продукції	Вихідна сировина	Райони добування сировини	Райони виробництва продукції
Сірчана кислота			
Азотні Добрива			
Калійні добрива			
Фосфорні добрива			
Сода			
Пластмаси і синтетичні смоли			
Хімічне волокно			

Завдання 2. Розрахувати темпи росту виробництва продукції хімічної промисловості країнами лідерами за 1990 – 2000 роки.

Виробництво найважливішої продукції хімічної промисловості по ведучим країнам світу []

раїна	Виробни цтво мінеральних добрив, млн.т.		Країна	Виробни цтво пластмас та синтетичних смол, млн.т.		Країна	Виробни цтво хімічних волокон, млн.т.	
	1990	2000		1990	2000		1990	2000
США	23,8	24,5	США	29,7	31,0	США	3,1	4,2

Завдання 3. Розрахувати частку виробництва та споживання мінеральних добрив (в перерахунку на 100% діючу речовину) по частинах світу і регіонах (кінець 90-х рр.)

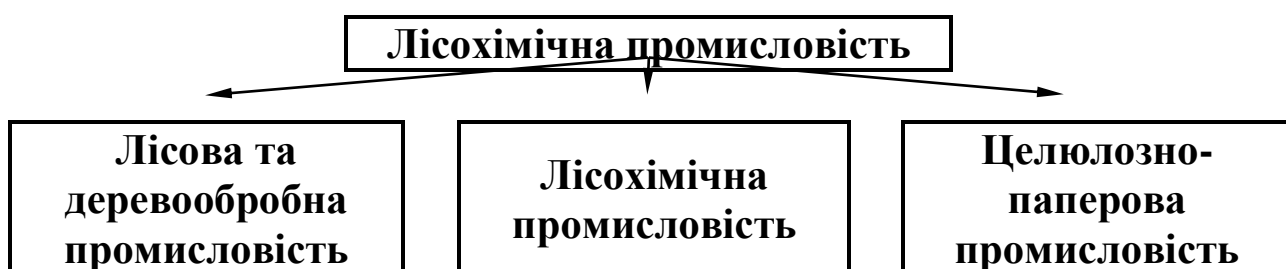
	Світ		Азія		Східна Європа		Північна Америка		Західна Європа		Африка		Південна Америка		Австралія	
	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%	Млн.т	%
Азотні добрива																
Виробництво	80,7		31,2		18,1		16,1		11,0		2,2		1,8		0,3	
Споживання	77,0		36,2		12,0		12,5		11,6		2,0		2,3		0,5	
Фосфорні добрива																
Виробництво	39,0		9,2		10,5		10,9		4,0		2,5		1,2		0,7	
Споживання	35,9		13,1		9,3		4,7		5,1		1,1		1,9		0,8	
Калійні добрива																
Виробництво	28,0		2,2		9,6		8,7		7,4		–		0,1		–	
Споживання	24,3		5,1		6,6		4,9		5,1		0,5		1,9		0,2	
Всього мінеральних добрив																
Виробництво	147,7		42,6		38,2		35,7		22,4		4,7		3,1		1,0	
Споживання	137,4		54,4		27,9		22,1		21,8		3,6		6,1		1,5	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоконтролю:

1. Які мінеральні ресурси є сировиною для галузей хімічної промисловості ?
2. Поясніть основні чинники, що обумовили нерівномірність розміщення галузей хімічної промисловості ?
3. Які територіально-галузеві зміни відбулися у світовій хімічній промисловості під впливом НТР ?

Завдання 1. Дати характеристику лісохімічної промисловості світу.

- а) Що виробляє;
- б) Найбільші регіони або країни виробники.

Завдання 2. Нанести на контурну карту запаси хімічної сировини /фосфорити, апатити, калійні солі, кухонна сіль, сірка /, та головні райони виробництва мінеральних добрив і шляхи їх транспортування.

ТЕМА: СВІТОВЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Мета: Визначити особливості територіальної структури виробництва головних сільськогосподарських культур та галузей тваринництва.

Питання для самопідготовки і співбесіди:

1. Вплив природних факторів на спеціалізацію і розміщення сільськогосподарського виробництва. Структура сільськогосподарських угідь.
2. Вплив НТР на територіальну і галузеву структуру сільського господарства.
3. Агропромисловий комплекс; структура, територіальні відміни.
4. Географія виробництва продуктів рослинництва.

5. Три головних хліби. Географія виробництва.
 6. Класифікація і географія розміщення технічних культур.
 7. Географія тваринництва.
 8. Продовольча проблема, сутність і шляхи її вирішення.
- Література:** 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні поняття і терміни: Агропромисловий комплекс, аграрні відносини, латифундія, сільськогосподарська ферма, сільськогосподарська кооперація, сільськогосподарські угіддя, плантаційне сільське господарство, оренда.

Завдання 1. Визначити особливості розміщення виробництва головних сільськогосподарських культур.

Виробництва головних сільськогосподарських культур, 2000 р.

[]

Країна	Виробництво, млн.т.				
	зернобобових культур	пшениці	цукрового буряка	рису	картоплі
Всього у світі	2064,0	582,0	270,0	591,0	294,0
Росія	85,0	46,9	14,5	0,5	31,2
Україна	24,4	10,2	13,2	0,1	15,4
США	336,0	60,8	30,2	8,7	21,7
Китай	457,0	99,7	14,6	187,9	55,4
Індія	320,0	75,8	9,1	129,5	22,5
Канада	53,8	26,8	0,7	-	4,2
Японія	12,3	0,6	3,8	11,9	3,4
Великобританія	22,0	14,9	10,3	-	7,1
Німеччина	44,3	19,7	27,6	-	11,4
Франція	64,8	37,0	32,8	-	6,5
Італія	21,0	7,7	14,1	1,4	2,1

Завдання 2. Скласти класифікацію технічних культур і визначити головні райони їхнього розміщення.

Групи технічних культур	Назва культур	Райони розміщення

Завдання 3. Розрахувати питому вагу окремих країн у світовому поголів'ї по галузям тваринництва у 2000 році. Зробити висновки.

Поголів'я тварин, 2000 р. (млн.голів) [].

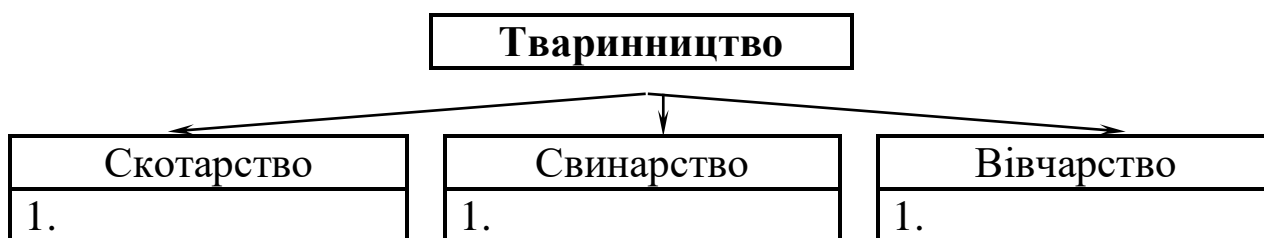
Країна	Поголів'я КРХ		Поголів'я свиней		Поголів'я овець	
	млн..голів	%	млн..голів	%	млн..голів	%
Всього у світі	1 338,0	100	913,0	100	1 069	100
США	98,5		62,2		7,2	
Китай	127,0		429,1		279,3	
Японія	4,7		9,9		0,02	
Канада	13,0		12,4		0,7	
Великобританія	11,4		7,3		44,7	
Німеччина	14,9		26,3		2,3	
Франція	20,2		16,2		10,2	
Італія	7,2		8,2		10,8	
Росія	26,9		15,9		14,8	
Україна	9,2		7,9		1,8	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Питання для самоаналізу

1. Які фактори впливають на виробництво сільськогосподарських культур та розміщення галузей тваринництва?
2. Які галузі складають агропромисловий комплекс?
3. Які проблеми забезпечення продовольчими товарами виникають у країнах, що розвиваються?

Завдання 1. Дати характеристику основних видів тваринництва світу:

1. Основні напрямки розвитку галузі.

2. Головні райони розміщення поголів'я худоби.
3. Країни з найбільшою кількістю поголів'я.

Завдання 2. Проаналізувати структуру сільськогосподарських угідь по окремим країнам, визначте її вплив на спеціалізацію. Наведіть конкретні приклади.

Структура сільськогосподарських угідь, 2000 р. [].

Країна	Площа ріллі, млн.га	Площа пасовищ, луків, млн.га
США	177,0	239,2
Китай	124,1	400,0
Канада	45,6	27,9
Японія	4,6	0,7
Великобританія	6,4	11,0
Німеччина	11,8	5,0
Італія	8,3	4,3
Франція	18,3	10,8
Росія	120,9	76,7
Україна	32,1	6,2
Весь світ	1340,0	3365,0

Завдання 3. На контурну карту нанести регіони виробництва головних сільськогосподарських культур та розміщення основних видів продуктивної худоби.

ТЕМА: ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОГО ТРАНСПОРТУ.

Мета. визначити територіальні особливості галузевої структури транспортної системи світу.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Транспорт як галузь матеріального виробництва і його значення в сучасному світі.
2. Показники, що характеризують розміри і рівень розвитку транспорту.
3. Динаміка розвитку світової транспортної системи і структура вантажно- і пасажирообігу.
4. Регіональні транспортні системи і їхні структурно-географічні особливості.
5. Характеристика окремих видів транспорту:
 - світовий автомобільний транспорт;
 - світовий залізничний транспорт;

- світовий морський транспорт;
- внутрішній водяний і трубопровідний транспорт;
- повітряний транспорт.

Література: 9, 10, 11, 23, 31, 39, 41.

Основні терміни і поняття: порт, вантажообіг, пасажирообіг, густина транспортної мережі, транспортний вузол, каботаж, дедвейт, трампові перевезення, лінійні перевезення, генеральні вантажі, масові вантажі.

Завдання 1. Заповнити наведену нижче форму, вказавши переваги і недоліки кожного виду транспорту.

Переваги	Недоліки
Автомобільний транспорт	
Залізничний транспорт	
Морський транспорт	
Внутрішній водяний транспорт	
Трубопровідний транспорт	
Повітряний транспорт	

Завдання 2. Розрахувати зріст світової транспортної мережі в 1995 році в порівнянні з 1950 роком /у %/. [].

Види транспорту	1950 р. тис. км.	1995 р. тис. км.	1995 р. до 1950 р. у %
Залізниці	1320	1180	
в т.ч. електрифіковані	60	200	
Автодороги	15540	24000	
в т.ч. із твердим покриттям	7645	22000	
удосконалені	2920	13000	
Судноплавні ріки і канали	560	550	
Нафтові трубопроводи	175	680	
Магістральні газопроводи	186	1100	
Повітряні шляхи	3300	8500	

Завдання 3. Розрахувати структуру пасажирообігу світового транспорту в 1950 і 1995 роках і приріст пасажирських перевезень за 45 років:

Види транспорту	1950 р.		1995 р.		1995 р. до 1950 р. у%
	млрд. п/км	%	млрд. п/км	%	

Залізничний	655		1872		
Автомобільний	1820		14551		
у т.ч. автобусний	377		3486		
легковий	1443		11065		
Внутрішній	15		55		
водяний	20		37		
Морський	30		1835		
Повітряний					
Усього	2540	100	18350	100	

Завдання 4. Розрахувати структуру вантажообігу світового транспорту в 1950 і 1995 роках і приріст вантажних перевезень за 45 років:

Види транспорту	1950 р.		1995 р.		1995 г. до 1950 г. у %
	млрд. т/км	%	млрд. т/км	%	
Залізничний	2120		5607		
Автомобільний	516		4813		
Внутрішній	385		1262		
водяний	3570		2905		
Морський	213		3832		
Нафтопровідний	76		2149		
Газопровідний	7		52		
Повітряний					
Усього	6887	100	46730	100	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Використовуючи схему визначити і послідовно перерахувати місця найбільш інтенсивного руху суден на морських транспортних шляхах і підходах до портів /протоки, канали /.

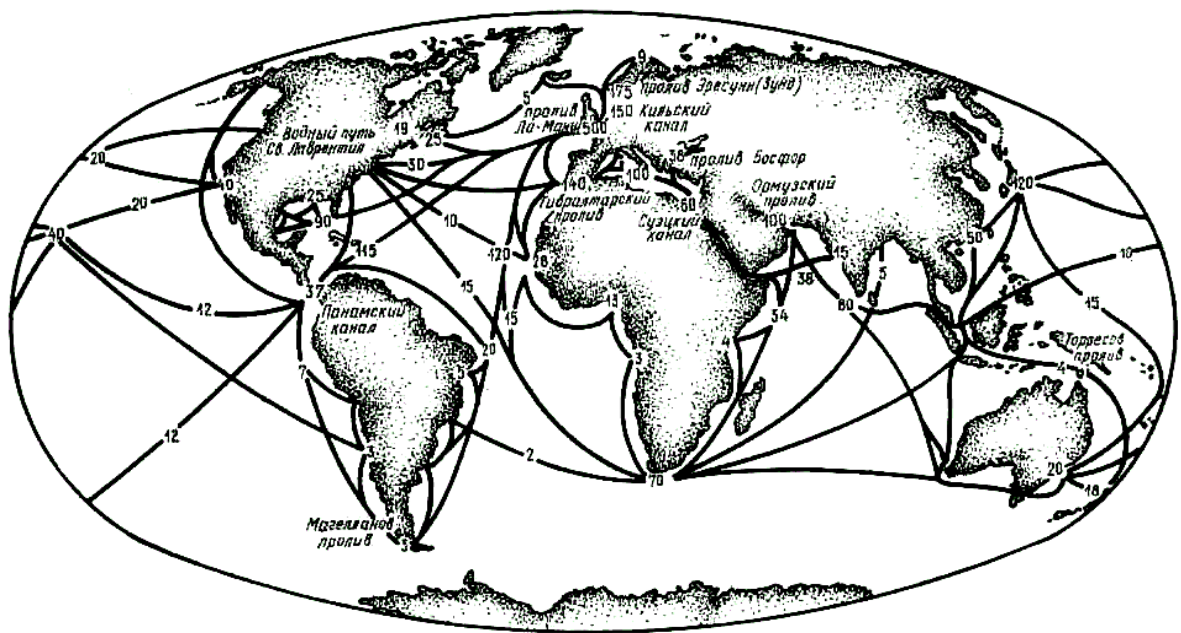

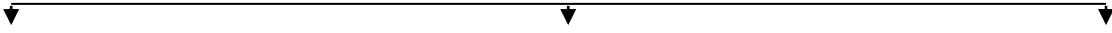
Рис. 1. Інтенсивність руху суден на морських шляхах світу.

Завдання 2. Нанести на контурну карту найбільші універсальні морські порти світу з вантажообігом більше 50 млн.т.

1. Роттердам – Нідерланди – 290
2. Сінгапур – Сінгапур – 190
3. Новий Орлеан – США – 175
4. Кобе – Японія – 175
5. Нью-Йорк – США – 155
6. Тіба – Японія – 135
7. Нагоя – Японія – 130
8. Хьюстон – США – 125
9. Йокогама – Японія – 125
10. Шанхай – Китай – 115
11. Осака – Японія – 95
12. Кавасакі – Японія – 95
13. Гавр – Франція – 85
14. Антверпен – Бельгія – 85
15. Гонконг – Китай – 80
16. Гамбург – ФРГ – 65
17. Лондон – Великобританія – 60
18. Генуя – Італія – 55
19. Ванкуверн – Канада – 55
20. Гаосюн – Тайвань – 55

Завдання 3. Скласти блок-схему «Транспорт світу».

ВНУТРІШНІЙ ВОДЯНИЙ

ТРУБОПРОВІДНИЙ

ПОВІТРЯНИЙ

ТЕМА: ДЕРЖАВИ ЄВРОПИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Мета: визначити основні етапи формування сучасної політичної карти світу; типологічні особливості країн по регіонам; формування світових економічних центрів та сучасні економічні, політичні, етнічні регіональні проблеми.

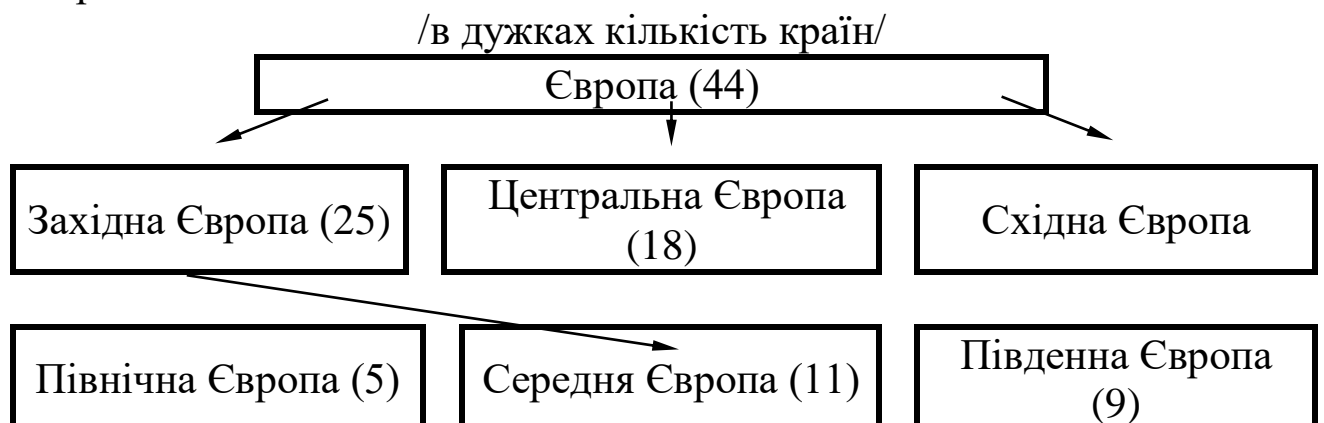
Питання для самопідготовки:

1. Загальні відомості про регіон і його значення у світовому господарстві.
2. Основні етапи формування сучасної політичної карти Європи.
3. Групування держав Європи за рівнем економічного розвитку.
4. Групування держав Європи за державним ладом та формою адміністративно-територіального устрою.
5. Економіко-географічне районування Європи.
6. Природні умови та ресурси регіону.
7. Характеристика населення.
8. Географія промисловості.
9. Географія сільського господарства.
10. ЄС - як форма глибокої економічної і політичної інтеграції країн Європи.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Основні поняття і терміни: Територіальний поділ праці, міжнародна інтеграція, міжнародні економічні зв'язки, кооперація, експорт, імпорт, європейська валютна одиниця, девальвація.

Завдання 1. Провести економіко-географічне районування Європи за схемою:

Завдання 2. Скласти зведену таблицю субрегіонів Європи та визначити їх розмір за площею і кількістю населення.

Субрегіони	Країни	Площа, тис. км ² .	Населен ня, млн.	Внутр. устрій, мова	Столиця	Щільність населен
Західна Європа в т.ч. ----- Середня						
Південна						
Центральна Європа						
Східна Європа						

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Провести групування держав Європи за рівнем економічного розвитку та державним ладом:

За рівнем економічного розвитку
I. Розвинуті країни
1. Головні країни
2. Малі індустріально розвинуті країни
3. Країни середнього рівня розвитку
II. Країни з перехідною економікою

За державним ладом
I. За формою правління
1. Монархії:
а) абсолютна
б) конституційні
2. Республіки:
II. За формою адміністративно-територіального устрою.
1. Федеративні:
2. Унітарні

Завдання 2. На контурну карту нанести кордони субрегіонів Європи, та держав, які до них входять, і їх столиці.

ТЕМА. КРАЇНИ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ.

Мета: визначити особливості політичного і економічного становища країн Північної Європи.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості політичного і економічного становища країн Північної Європи.
2. Забезпеченість країн корисними копалинами, земельними, водними, рекреаційними і іншими ресурсами.
3. Особливості адміністративно-територіального устрою та характеристика населення.
4. Розміщення ведучих галузей промисловості та сільського господарства.
5. Порівняльна характеристика Швеції і Норвегії.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Використовуючи довідкову літературу і підручники скласти економіко-географічну характеристику країн Північної Європи:

Показники	Швеція	Данія	Норвегія	Фінляндія	Ісландія
1	2	3	4	5	6
1. Площа, тис. км ² .					
2. Населення, млн. чол.					
3. Національний склад населення					
4. Щільність населення, чол/км ² .					
5. Відношення країн до воєнних блоків і економічних союзів.					
6. Природні передумови для ведення сільського господарства а) Кліматичні ресурси; б) Ґрунтові ресурси.					
7. Природні передумови для					

розвитку промисловості: а) мінеральні ресурси; б) водні ресурси; в) лісові ресурси; г) рекреаційні ресурси.					
8. Головні галузі промисловості.					
9. Головні галузі сільського господарства					
10. Участь країн в міжнародному розподілі праці: а) склад експорту; б) склад імпорту.					
11. Перерахувати головні міста країн із зазначенням чисельності населення, тис. чол.					

Завдання 2. Розрахувати долю гідроенергії в усьому виробництві електроенергії, та виробництво на душу населення.

Держави	Виробництво електроенергії всього, млрд. кВт.г	В т.ч. на гідроелектро-станціях, млрд.кВт.г	Доля гідроенергії, %	Виробництво на душу населення, кВт.г
Швеція	150,0	75,0		
Данія	19,2	—		

Норвегія	122,0	121,0		
Фінляндія	55,0	13,2		
Ісландія	3,8	3,6		

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 3. На контурну карту нанести кордони держав Північної Європи, їх столиці та найбільші промислові центри із зазначенням їх спеціалізації.

ТЕМА. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛИХ КРАЇН СЕРЕДНЬОЇ ЄВРОПИ.

Мета: визначити особливості економічного становища та головні відмінності між країнами регіону.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Особливості політичного і економічного становища малих країн Середньої Європи, Головні відмінності між країнами.
2. Забезпеченість країн корисними копалинами, земельними, водними і рекреаційними ресурсами.
3. Особливості адміністративно-територіального устрою та характеристика населення.
4. Розміщення ведучих галузей промисловості та сільського господарства.
5. Порівняльна характеристика країн Бенілюксу.
6. Порівняльна характеристика Австрії і Швейцарії.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Використовуючи довідкову літературу і підручники скласти економіко-географічну характеристику малих країн Середньої Європи:

Показники	Бельгія	Нідерланди	Люксембург	Австрія	Швейцарія
1	2	3	4	5	6
1. Площа, тис.км ² .					
2. Населення, млн.чол.					
3. Національний склад населення					
4. Щільність населення чол/км ² .					

5. Відношення країн до воєнних блоків і економічних союзів.					
8. Природні передумови для ведення сільського господарства: а) кліматичні ресурси; б) ґрунтові ресурси.					
9. Природні передумови для розвитку промисловості: а) мінеральні ресурси; б) водні ресурси; в) лісові ресурси; г) Рекреаційні ресурси.					
8. Головні галузі промисловості.					
9. Головні галузі сільського господарства					
10. Участь країн в міжнародному розподілі праці: а) склад експорту; б) склад імпорту.					
11.					

Перерахувати головні міста країн із зазначенням чисельності населення, тис. чол.					

Завдання 2. Визначити найбільш характерні особливості кожної країни /її обличчя / і зробити висновки:

ТЕМА. ФЕДЕРАТИВНА РЕСПУБЛІКА НІМЕЧЧИНИ (ФРН).

Мета. Визначити місце та роль Німеччинив сучасній моделі світового господарства.

Питання для самопідготовки і самопідготовки:

1. Історико-географічні особливості формування єдиної німецької держави, особливості економіко-географічного положення.
2. Господарська оцінка природних умов і ресурсів.
3. Характеристика населення.
4. Географія розміщення промисловості.
5. Географія сільського господарства.
6. Внутрішні відмінності.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Основні поняття і терміни: бундестаг, бундесрат, ландтаг, федеральний канцлер, грошова одиниця.

Завдання 1. Назвіть галузі промисловості, для розвитку яких Німеччина має власну сировинну базу.

Завдання 2. Визначити склад економічних районів ФРН і їх місце у площі і населенні країни (таблиця 6).

Економічні райони	Землі	Площа, тис.к м ²	Населення, млн.чол	Щільність населення, чол/км ²	Адміністративні центри
-------------------	-------	-----------------------------	--------------------	--	------------------------

Завдання 3. За даними учбової і довідкової літератури скласти порівняльну економіко-географічну характеристику економічних районів ФРН (форма довільна, конспективна).

Таблиця 6.

Землі ФРН.

№ п/п	Назва землі	Територія тис. км ²	Населення млн.чол.	Адміністративний центр
1.	Шлезвіг-Гольштейн	15,7	3,0	Кіль
2.	Бремен	0,4	0,8	Бремен
3.	Нижня Саксонія	47,3	8,7	Ганновер
4.	Північний Рейн-Вестфалія	34,1	8,5	Дюссельдорф
5.	Гессен	21,1	6,8	Вісбаден
6.	Рейнлянд-Пфальц	19,8	4,4	Майнц

7.	Саар	2,6	1,3	Саарбрюккен
8.	Баден-Вюртемберг	35,7	11,5	Штутгарт
9.	Мекленбург-Передня Померанія	23,6	2,2	Шверін
10.	Гамбург	0,8	2,0	Гамбург
11.	Бранденбург	29,1	3,0	Потсдам
12.	Берлін	0,9	4,0	Берлін
13.	Саксонія-Ангальт	20,6	3,4	Магдебург
14.	Саксонія	18,3	5,6	Дрезден
15.	Тюрінгія	16,2	3,0	Ерфурт
16.	Баварія	70,5	13,3	Мюнхен
	Разом:	356,7	81,5	

Внутрішні відмінності.

На території країни можна виділити такі економічні райони: Північна Німеччина, Північний Рейн-Вестфалія, Прирейнський південний захід, Баварія, Південь Східної Німеччини та Бранденбург з Берліном.

Північна Німеччина (землі Нижня Саксонія, Шлезвіг-Гольштейн, Мек-ленбург-Передня Померанія, Гамбург та Бремен) - займає велику площу, виходить до моря, в господарському відношенні має розвинуті аграрні та торгово-транспортні функції.

Північний Рейн-Вестфалія - земля, що має важливі промислові, фінансові та сільськогосподарські функції, розвинуті металургія, хімія, машинобудування, текстильна і харчова промисловість. Тут знаходиться Рурський кам'яновугільний басейн та промислова агломерація Руру.

Прирейнський південний захід (землі Гессен, Рейнлянд-Пфальц, Баден-Вюртемберг, Саар). Це найрозвинутіший і найбільший за своїм економічним потенціалом район Німеччини (30 % промислового та 25 % сільськогосподарського виробництва). Цей основний осередок наукоємних галузей промисловості виділяється виробництвом машин та хімічних товарів, а в сільському господарстві – вирощуванням овочів, винограду та тютюну.

Баварія - найбільша за площею земля Німеччини, посідає третє місце в країні за промисловим та сільськогосподарським потенціалом. Вирощують пшеницю, хміль, ячмінь. Розвинуте

пивоваріння. Промисловість представлена новітніми галузями, передусім електротехнічною та автомобілебудуванням.

Південь Східної Німеччини (землі Саксонія, Тюрінгія, Саксонія-Ангальт) -найбільш економічно розвинута територія східних земель. Саме завдяки цьому району НДР входила до числа десяти найбільших машинобудівних і хімічних районів світу. Нині відбувається так звана деіндустріалізація: реконструкція застарілої структури, ліквідація неконкурентоспроможних підприємств і галузей.

Бранденбург з Берліном. Бранденбург – ядро Прусії, земля, навколо якої утворилась Німеччина, а Берлін – головний економічний і політичний центр цієї землі. З 1871 року Берлін був проголошений столицею країни, що дало поштовх його розвитку. Після Другої світової війни Берлін був розділений на дві частини: Західний, що мав особливий статус, і Східний Берлін, що став столицею НДР. У 1961 році Східний Берлін відділили від Західного Берлінським муром. Знесення Берлінського муру стало символом об'єднання Німеччини та повернуло місту його світове значення та різноманітні господарські функції.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Визначити зональні відмінності розміщення і спеціалізації сільськогосподарського виробництва ФРН по природним зонам (форма довільна).

Природні зони ФРН:

1. Північно-Німецька низовина.
2. Середньонімецькі гори.
3. Передальпійське плоскогір'я.
4. Альпи.

Завдання 2. На контурній карті Німеччини позначити умовними знаками головні центри металургії, машинобудування та хімічної промисловості. Пояснить їх територіальну концентрацію.

ТЕМА. ВЕЛИКОБРИТАНІЯ.

Мета. Проаналізувати історико-географічні структурні зрушення в економіці країни у ХХ ст.

Питання для самопідготовки:

1. Особливості економіко-географічного положення країни на різних етапах історичного розвитку.
2. Господарська оцінка природних умов і ресурсів.
3. Характеристика населення.
4. Географія розміщення промисловості.
5. Географія сільського господарства.
6. Внутрішній устрій та економічні райони.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Основні поняття і терміни: палата лордів, палата общин, лендлорди, спікер, конурбація, метрополітенські графства.

Завдання 1. Вивчити економічні райони Великобританії та їх виробничу спеціалізацію в промисловості і сільському господарстві.

Назва Району	Площа , тис.км ²	Населення, млн. чол.	Промислові центри і їх спеціалізація	Сільськогосподарська спеціалізація
1.				

Завдання 2. Визначити і записати галузі міжнародної спеціалізації Великобританії.

Завдання 3. Визначити і записати головні показники характеристики населення:

- демографічна ситуація
- рівень урбанізації
- національний склад населення
- зайнятість населення у галузях господарства
- міста з населенням більше 1 млн.чол.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Дати характеристику особливостей аграрного сектора економіки країни

Завдання 2. На контурній карті Великобританії позначити головні промислові центри економічних районів, за даними таблиці 5.

Таблиця 5.

Економічні райони Великобританії і їх виробничий профіль.

Економічний район	Найважливіші центри і головні галузі промисловості	Сільськогосподарська спеціалізація
<p>1. Південна Англія (26,0% площі 41% населення країни)</p>	<p>Лондон – галузі, які пов'язані з науко- і трудоємким в-вом (електротехніка, електроніка, авіакосмічне м/б, приладобудування, автомобілебудування, тонка хімія), суднобудування, судноремонт, нафтопереробка, кол. металургія. Портсмут – судно- і авіабудування, база ВМФ. Оксфорд – університет. Центр, автомобілебудування. Брістоль – авіаракетна, нафтохімічна, пивоварна пром., кольорова металургія, в-во шоколаду, база ВМФ. Плімут – суднобудування, курорти.</p>	<p>Молочне скотарство, беконне свинарство, птахівництво; вирощування пшениці, ячменю, вівса, цукрових буряків, картоплі, хмелю, овочів, фруктів.</p>
<p>2. Мідленд (11,7% площі 15,9% населення країни)</p>	<p>Бірмінгем – автомобілебуд., кольорова металургія, електротехнічна, верстатобудівна, авіакосмічна. Ковентрі – авто-, авіа-, двигуно- і верстатобудування, радіотехніка, в-во алюмінію. Ноттінгем – трикотаж, фармацевт., електротехніка. Дербі – двигуно-, локомотивобудування, вагони. Лестер – трикотаж, взуття.</p>	<p>Молочне скотарство, свинарство, овочівництво, вирощування зернових.</p>
<p>3. Ланкашир (3% площі, 11,4% населення країни)</p>	<p>Манчестер – бавовняне в-во, текстильне, електротехнічне м/б, хімічна промисловість, металургія. Ліверпуль – портові галузі, кольорова металургія, шкіряно-взуттєва, хімічна і харчосмакова промисловість, авіа- і автомобілебудування, електротехніка. Спрінгфілд – атомна енергетика.</p>	<p>Молочне скотарство, свинарство, птахівництво, овочівництво.</p>

<p>4. Йоркшир (6,5% площі, 8,7% населення країни)</p>	<p>Лідс – текст. Обладнання, тракторобудування, елект-ротехніка, швейна і харчосмакова промисловість. Брадфорд – текстильна промисловість. Шеффілд – спецсталі, військова техніка, турбіни. Сканторп – сталеливарне в-во.</p>	<p>Вирощування пше-ниці, ячменю, цукрового буряку, картоп-лі, овочів; Молочно-м'ясне ско-тарство, вівчарство.</p>
<p>5. Північна Англія (6,3% площі 5,7% населення країни)</p>	<p>Ньюкасл – вуглевидобуток, в-во шахтного і корабельного обладнання, турбін, генераторів. Лінмут – виплавка алюмінію. Сандерленд – суднобудування, електротехніка. Мідлсбро – сталь і прокат, орг. і неорг. Хімія.</p>	<p>М'ясне скотарство, вівчарство, овочівництво, зернове господарство.</p>
<p>6. Уельс (8,5% площі, 5,5% населення країни)</p>	<p>Кардіфф – сталеливарне в-во, харчова і поліграфічна пром., портові галузі. Ньюпорт – вуглевидобуток, сталь і прокат (1-е місце в країні за виправкою). Мілфорд-Гейвен – нафтопереробка, вуглевидобуток. Суонсі – виплавка міді, цинку, нікелю, олова, нафтохім.</p>	<p>М'ясне скотарство, вівчарство, вирощування вівса.</p>
<p>7. Шотландія (32,2% площі. 9% населення країни)</p>	<p>Едінбург – поліграфія, фармацевтика, електротехніка, в-во автомобілів, пром. роботів, напівпровідників. Глазго – кораблебудування, в-во шахтного облад-ня, локомотивів, побутової електротехніки, металургія. Абердін – рибопереробка, в-во віскі. Грінок – суднобудування.</p>	<p>Молочне скотарство, вівчарство, вирощування пшениці, ячменю, вівса, овочів.</p>
<p>8. Північна Ірландія (5,8% площі, 2,8% населення)</p>	<p>Белфаст – судно-, приладобудування, льняна пром., електротехніка, авіабудування. Лондондеррі – швейна, хімічна промисловість.</p>	<p>Свинарство, птахів-ництво, вівчарство; вирощ. льону, кар-топлі,</p>

		коренеплодів.
--	--	---------------

ТЕМА. ФРАНЦУЗЬКА РЕСПУБЛІКА.

Мета. Охарактеризувати особливості господарського комплексу Франції.

Питання для самопідготовки і співбесіди:

1. Оцінка природних умов і ресурсів для розвитку господарства Франції.
2. Характеристика населення.
3. Особливості галузевої і регіональної структури промисловості.
4. Основні особливості розвитку і розміщення сільського господарства.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Основні поняття і терміни: департаменти метрополії, заморські департаменти, заморські території, кантони і комуни, історичні провінції.

Завдання 1. Скласти коротку характеристику розміщення головних галузей промисловості згідно схеми:

Промисловість		
Назва галузі	Назва продукції	Головні райони розміщення
1. Паливно-енергетична промисловість	Вугілля	
	Нафта	
	Природний газ	
2. Чорна металургія	Чавун, сталь	
3. Кольорова металургія		
4. Машинобудування	Автомобілебудування	
	Літакобудування	
	Суднобудування	
	Інші галузі	

5. Хімічна промисловість		
6. Текстильна промисловість		

Завдання 2. Скласти коротку характеристику розміщення головних культур та тваринництва по території Франції.

Сільське господарство	
Назва галузей та культур	Головні райони розміщення
1. М'ясо-молочне скотарство	_____
2. Свинарство	_____
3. Вівчарство	_____
4. Зернові культури – Пшениця – Кукурудза – Рис	_____ _____ _____ _____
5. Технічні культури – цукровий буряк – тютюн, хміль – картопля – сади, виноградники – цитрусові	_____ _____ _____ _____ _____ _____

Завдання 3. Дати коротку характеристику економічних районів і їх промислову та сільськогосподарську спеціалізацію:

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Визначте структуру експорту та імпорту Франції з країнами ЄС.

Завдання 2. На контурній карті Франції позначити назву економічних районів країни і головні промислові центри.

ТЕМА. КРАЇНИ ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ.

Мета. Проаналізувати місце країн регіону у міжнародному територіальному поділі праці.

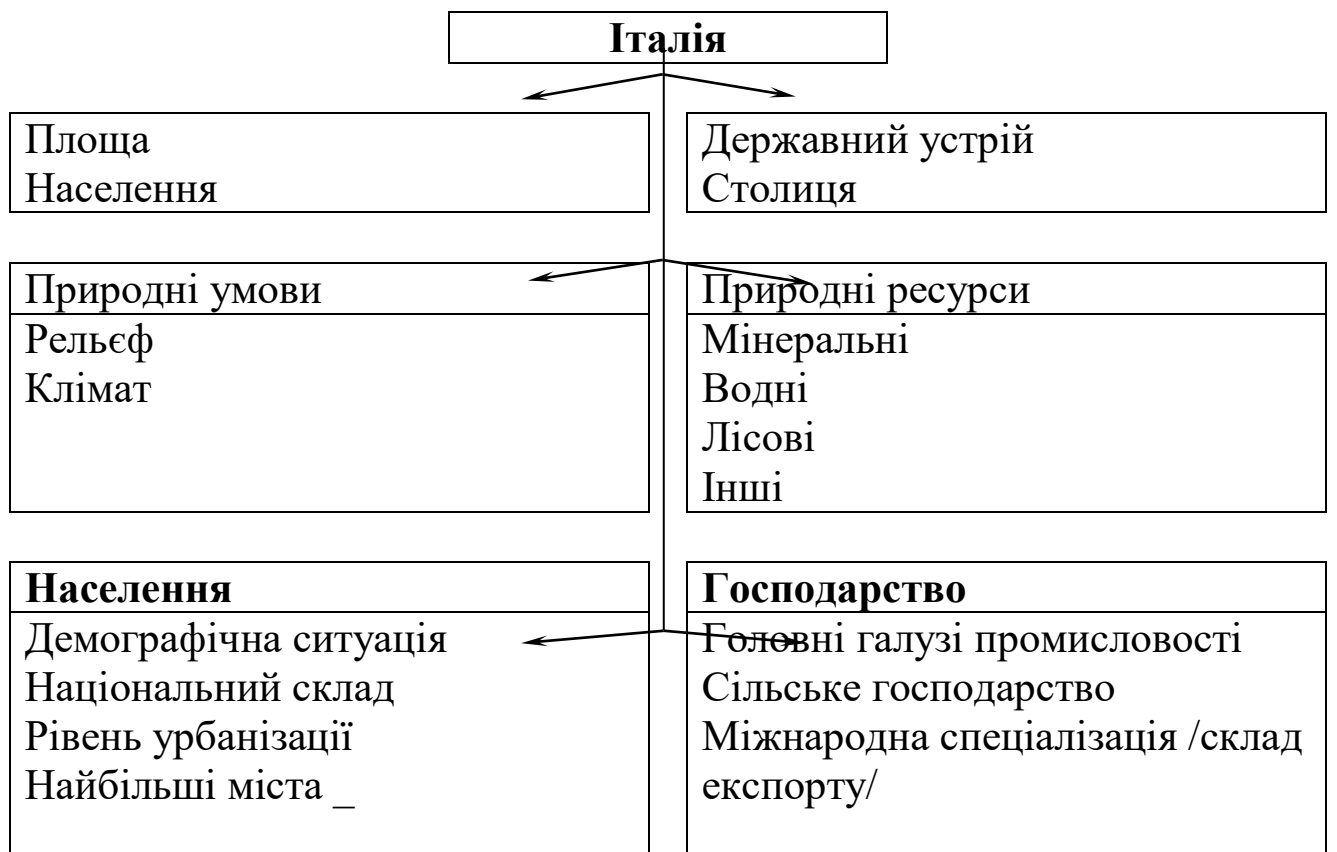
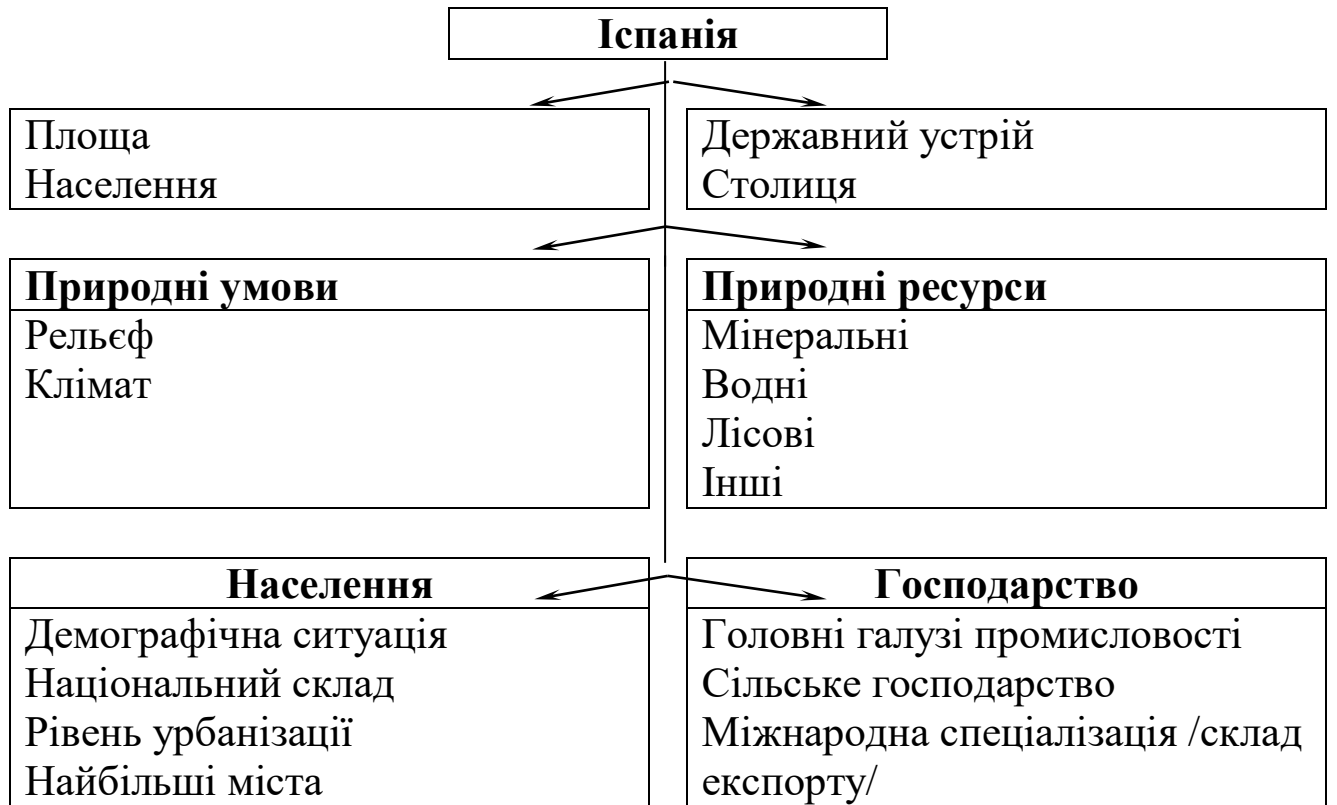
Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Особливості ЕГП Країн Південної Європи. Господарська оцінка природних умов і ресурсів.
2. Характеристика населення. Історичні особливості формування націй Середземномор'я.
3. Географія промисловості країн Південної Європи.
4. Географія і особливості сільського господарства.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Скласти схеми економіко-географічної характеристики країн Південної Європи /Португалія, Іспанія, Італія, Греція /.

Природні умови
Рельєф
Клімат

Природні ресурси
Мінеральні
Водні
Лісові
Інші

Населення
Демографічна ситуація
Національний склад
Рівень урбанізації
Найбільші міста

Господарство
Головні галузі промисловості
Сільське господарство
Міжнародна спеціалізація /склад експорту/

Завдання 2. Дайте коротку характеристику економічних районів Італії та чітко визначте проблему "Південь-Північ", причини її існування та шляхи вирішення.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. На контурній карті Італії позначити економічні райони і нанести найбільші промислові і культурні центри цих районів.

Економічні райони та історичні області Італії.

I. Північна Італія

1. Валле-д'Аоста
2. П'ємонт
3. Ломбардія
4. Трентино-Альто-Адідже
5. Венеція
6. Фріулі-Венеція-Джулія
7. Лігурія
8. Емілія-Романья

II. Центральна Італія

9. Тоскана
10. Умбрія
11. Марке
12. Лаціо

III. Південна Італія

13. Абруццо-е-Молізе
14. Кампанія
15. Апулія
16. Базіліката
17. Калабрія
18. Сіцилія

19. Сардинія

За особливостями економічного розвитку в Італії виділяють три економічні райони: Південь, Центр, Північ.

Південний район має виражену спеціалізацію зі значним переважанням рослинництва (80% сільськогосподарської продукції). Безробіття, велика релігійність населення породжує тут складні соціальні проблеми. Промисловість розміщена дисперсно, найбільший промисловий центр – Неаполь. Тут розвинуте машинобудування, чорна металургія, нафтохімія, легка і харчова промисловість. Традиційна галузь району – туризм. Острови Капрі і Іск'я – міжнародні курорти.

У центральному районі зосереджені підприємства машинобудування, чорної металургії, хімії, хоча галузями спеціалізації є меблева, фарфоро-керамічна, текстильна, взуттєва, швейна промисловість. У сільському господарстві розвиваються овочівництво та садівництво. Тут розташовані Рим і Флоренція – важливі туристські центри.

Північний район – найрозвинутіший у країні. Тут зосереджене точне машинобудування, тонка хімія, текстильна і швейна промисловість, високоорганізоване сільське господарство (тваринництво, виноградарство). Головним промисловим центром є Мілан, рівень розвитку промислових і торговельно-фінансових функцій якого вищий, ніж у столиці. Великим промисловим центром є Турин, в якому знаходяться відомі в світі заводи “Фіат”. Генуя – великий порт району і країни.

Східна частина району – індустріально-аграрна. Тут у промисловості переважають трудомісткі галузі, розвинуте машинобудування. у сільському господарстві провідну роль відіграє м'ясо-молочне тваринництво. Головні центри – Венеція, Болонья.

ТЕМА. КРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ.

Мета. Проаналізувати тенденції розвитку країн регіону в сучасних умовах трансформації економіки.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Склад та історико-географічні особливості розвитку країн Центральної Європи.
2. Господарська оцінка природних умов і ресурсів субрегіону.
3. Характеристика населення.

4. Головні риси географії господарства субрегіону.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Користуючись економічною картою атласу та довідковою літературою дати характеристику машинобудування країн субрегіону:

Галузі машинобудування	Країна	Головні центри

Завдання 2. Скласти коротку економіко-географічну характеристику республік колишньої Югославії.

Показники	Хорватія	Словенія	Боснія і Герцеговина	Македонія	Югославія
Площа, тис.км ²					
Населення, млн.чол					
Столиця					
Національний склад					
Релігійний склад					
Корисні копалини					
Головні галузі промисловості					
Склад експорту					

Завдання 3. Дати характеристику розміщення чорної та кольорової металургії в країнах субрегіону:

Назва продукції	Країна, головні центри	Фактори розміщення

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. Дати характеристику розміщення сільськогосподарського виробництва в країнах субрегіону:

Країна	Головні галузі рослинництва	Головні галузі тваринництва

ТЕМА. КРАЇНИ СНД. РОСІЯ. ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ РАЙОНІВ.

Мета: визначити особливості сучасного геополітичного та гео економічного положення країн СНД та Росії.

Питання для самопідготовки та співбесіди.

1. Які особливості сучасного геополітичного положення Росії?
2. Який вплив природних умов на заселення території, розміщення населення та господарства Росії.
3. Охарактеризуйте склад та розміщення природних ресурсів по території Російської Федерації.
4. Охарактеризуйте динаміку чисельності населення в країні за останні роки. Які зміни відбулися у внутрішніх та зовнішніх міграціях Росії? В регіони світу направлені основні потоки мігрантів?
5. В чому полягає особливість сучасної ситуації в паливно-енергетичній промисловості Росії?
6. Яке значення має металургія в економіці Росії? Чи забезпечена країна власними ресурсами? Проблеми та перспективи розвитку.
7. Галузева структура машинобудування, фактори розташування, основні центри.
8. Галузева структура хімічної промисловості, центри. Проблеми розвитку.
9. Які галузі складають АПК? В зв'язку з чим загострилися проблеми сільського господарства і АПК Росії.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Охарактеризуйте один з територіально-виробничих комплексів

(ТВК) у Росії за планом:

- а) географічне положення
- б) склад галузей;
- в) чинники, що вплинули на формування ТВК
- г) виробничі зв'язки всередині ТВК
- д) перспективи розвитку.

Завдання 3. Користуючись додатковою літературою, картами атласу, таблицями, дайте господарську оцінку одного з родовищ вугілля Росії за планом:

- а) географічне положення;
- б) запаси вугілля;
- в) площа родовища;
- г) якість вугілля;
- д) умови видобутку (глибина залягання пластів, їх товща та ін.)
- е) перспективи розвитку родовища.

Завдання 2. На контурній карті побудувати кругові діаграми галузевої структури виробництва промислової продукції по економічним районам Росії у 1997 році. В висновках обґрунтувати територіальну організацію промисловості по економічним районам.

Таблиця 7.

Галузева структура виробництва промислової продукції по економічним районам у 1997 році (в %).

Галузі промисловості Район	Електро- енергетика	Паливна	Чорна Металургія	Кольорова металургія	Хімічна та нафтохімічна промисловість	Машинобу- дування	Інші галузі
Російська Федерація	17,1	17,4	7,9	5,5	7,2	18,8	26,1
Північний р-н.	17,4	12,8	22,4	8,3	4,9	8,5	25,7
Північно-західний	17,0	6,1	2,0	2,6	7,4	25,9	39,0
Центральний	26,5	3,0	2,3	0,9	6,9	23,7	36,7
Волго-В'ятський	13,8	2,1	3,8	0,7	11,6	39,4	28,6
Центрально- Чорноземний	20,6	–	28,2	0,1	8,5	15,5	27,1
Поволжя	15,7	13,0	1,2	1,0	14,8	32,9	21,4
Північно-Кавказький	26,0	8,5	2,3	2,0	4,8	14,6	41,8
Уральський	15,0	15,4	18,8	7,3	6,7	17,1	19,7
Західно-Сибірський	13,1	56,5	5,1	0,8	4,3	7,3	12,9
Східно-Сибірський	18,1	10,7	1,6	31,8	6,0	8,5	23,3
Дальне-східний	27,9	14,0	0,5	17,5	0,9	6,9	32,3
Калінінградська область	18,0	7,8	0,4	–	0,6	16,0	57,2

САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання 1. За даними довідників та підручників скласти характеристику економічних районів Російської Федерації за основними показниками.

Економічний район	Склад району	Площа, тис. км ²	Населення, млн.чол	Виробництво окремих галузей промисловості			Валовий збір основної сільськогосподарської продукції			
				Виробництво електроенергії, млрд.квт.год.	Видобуток вугілля, млн.т.	Виплавка сталі, тис.т.	Зернові тис.т.	Сах. буряк, тис.т.	Льоноволокно, тис.т.	Картопля, тис.т.
Російська Федерація										
Північний р-н.										
Північно-Західний										
Центральний										
Волго-В'ятський										
Центрально-Чорноземний										
Поволжя										
Північно-Кавказький										
Уральський										
Західно-Сибірський										
Східно-Сибірський										

Дальнє-Східний										
Калінінградська область										

Тема. Казахстан.

Мета: скласти економіко-географічну характеристику країни.

Питання для самопідготовки та співбесіди.

1. Економіко-географічна характеристика країни.
Адміністративний устрій.
2. Характеристика природних умов та їх вплив на розвиток і спеціалізацію сільського господарства.
3. Як використовуються найважливіші природні ресурси в народному господарстві країни? Які виробництва розвиваються на їх базі?
4. Особливості транспортної системи країни.
5. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Скласти характеристику територіальних районів Казахстану.

№	Район	Склад району (області)	Спеціалізація промисловості	Спеціалізація сільського господарства
1	Західний	Мангишлакська		
		Уральська		
		Актаузська		
		Актюбінська		
2	Південний	Чимкентська		
		Талди-курганська		
		Кзил-ординська		

		Алма-атинська		
		Джамбульська		
3	Східний	Східно-Казахстанська		
		Семипалатинська		
4	Центральний	Джезказганська		
		Карагандинська		
5	Північний	Акмолинська		
		Тургайська		
		Кокчетавська		
		Кустанайська		
		Північно-Казахстанська		

Завдання 2. Дати оцінку забезпеченості Казахстану природними ресурсами та охарактеризувати стан їх господарського виконання. В висновках обґрунтувати: а) як використовуються

природні ресурси по економічним районам Казахстану? б) Які галузі промисловості розвиваються на їх базі?

ТЕМА. БІЛОРУСЬ. МОЛДОВА. ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ.

Мета: скласти економіко-географічну характеристику країн.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Адміністративно-територіальний устрій країн.
2. Особливості економіко-географічного положення країн.
3. Господарська оцінка природних умов та природних ресурсів регіону.
4. Сучасні етнічні процеси, національні ареали. Геодемографічні особливості, розселення, проблеми міжнаціональних відносин.
5. Гідроенергетичне будівництво в країнах регіону. Ірригація. Екологічні проблеми.
6. Агропромисловий комплекс. Спеціалізація, задачі, проблеми.
7. Територіальна структура господарства. Регіональні проблеми та шляхи їх вирішення.
8. Транспортний комплекс.
9. Зовнішньоекономічні зв'язки країн.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Скласти схему виробничого комплексу країн Центральної Азії.

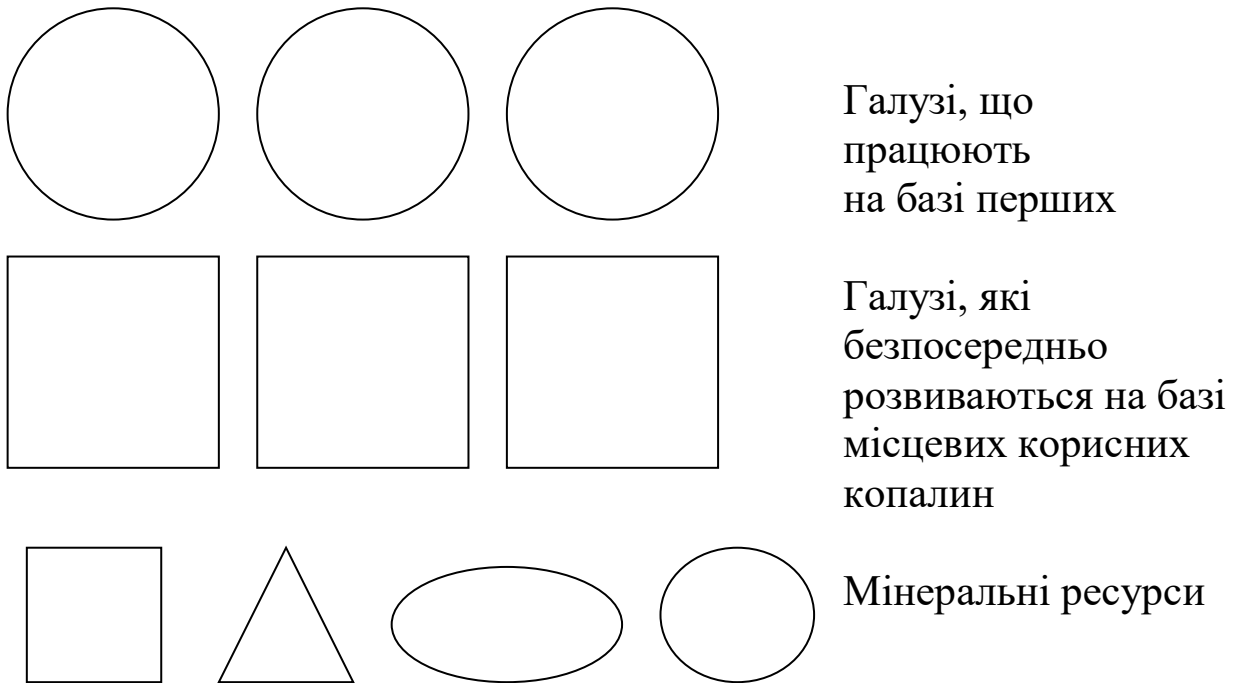
а). Використовуючи карти атласу, підручник, довідники заповнити наведену нижче форму:

Основні виробничі зв'язки країн Центральної Азії.

Країни Центральн ої Азії	Природ ні ре сурси	І група Галузі добувної промисловості , або використовую чі ці ресурси	II група Галузі, що розвивають ся на базі першої групи	Торгівельний оборот	
				вивіз товар ів	ввіз товар ів
Киргизста н					
Таджикис тан					
Узбекиста н					

Туркменис тан					

б). На основі даних таблиці накресліть схему виробничого комплексу:

Зв'язок між галузями та мінеральними ресурсами показати стрілками.

В висновках обґрунтувати: які ресурси використовуються максимально і їх ресурсозабезпеченість по країнам достатня; які галузі відображають спеціалізацію регіону?

Завдання 2. Використовуючи довідкову літературу і підручники скласти економіко-географічну характеристику Білорусь і Молдови

Завдання 2. Визначити найбільш характерні особливості країн Центральної Азії, Білорусі і Молдови їх місце в Міжнародному територіальному поділі праці, структуру експорту і імпорту. і зробити висновки:

Країна	Галузі спеціалізації промисловості	Галузі спеціалізації сільського господарства	Експорт	Імпорт
Білорусь				

Молдова				
Киргизтан				
Туркменістан				
Узбекистан				
Таджикистан				

ТЕМА. КРАЇНИ ЗАКАВКАЗЗЯ.

Мета: скласти економіко-географічну характеристику країн.
Визначити місце у МТПП.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Особливості економіко-географічного положення країн.
2. Господарська оцінка природних умов та природних ресурсів регіону.
3. Сучасні етнічні процеси, національні ареали. Геодемографічні особливості, розселення, проблеми міжнаціональних відносин.
4. Характеристика промисловості. Які галузі розвинуті на власній сировинній базі.
5. Агропромисловий комплекс. Спеціалізація, задачі, проблеми.
6. Регіональні проблеми та шляхи їх вирішення.
7. Транспортний комплекс.
8. Зовнішньоекономічні зв'язки країн.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Використовуючи довідкову літературу і підручники скласти економіко-географічну характеристику Грузії, Азербайджану, Вірменії

Показники	Грузія	Азербайджан	Вірменія
1. Площа, тис.км ² .			
2. Населення, млн.чол.			
3. Національний склад населення			
4. Щільність населення чол/км ² .			
5. Відношення країн до воєнних блоків і економічних союзів.			
10. Природні передумови для ведення сільського			

господарства:			
а) кліматичні ресурси;			
б) ґрунтові ресурси.			
11. Природні передумови для розвитку промисловості:			
а) мінеральні ресурси;			
б) водні ресурси;			
в) лісові ресурси;			
г) Рекреаційні ресурси.			
8. Головні галузі промисловості.			
9. Головні галузі сільського господарства			
10. Участь країн в міжнародному розподілі праці:			
а) склад експорту;			
б) склад імпорту.			
11. Перерахувати головні міста країн із зазначенням чисельності населення, тис. чол.			

Завдання 2. Визначити найбільш характерні особливості країн Центральної Азії, Білорусі і Молдови їх місце в Міжнародному територіальному поділі праці, структуру експорту і імпорту. і зробити висновки:

Країна	Галузі спеціалізації промисловості	Галузі спеціалізації сільського господарства	Експорт	Імпорт
Грузія				

Азербайджан				
Вірменія				

ТЕМА. КРАЇНИ БАЛТІЇ.

Мета: скласти економіко-географічну характеристику країн.
Визначити місце у МТПП.

Питання для самопідготовки та співбесіди:

1. Особливості економіко-географічного положення країн.
2. Господарська оцінка природних умов та природних ресурсів регіону.
3. Сучасні етнічні процеси, національні ареали. Геодемографічні особливості, розселення, проблеми міжнаціональних відносин.
4. Характеристика промисловості. Які галузі розвинуті на власній сировинній базі.
5. Агропромисловий комплекс. Спеціалізація, задачі, проблеми.
6. Регіональні проблеми та шляхи їх вирішення.
7. Транспортний комплекс.
8. Зовнішньоекономічні зв'язки країн.

Література: 2, 9, 10, 11, 23, 31, 39.

Завдання 1. Використовуючи довідкову літературу і підручники скласти економіко-географічну характеристику країн Балтії.

Завдання 2. Складіть характеристику розміщення сільськогосподарського виробництва в країнах субрегіону:

Країна	Головні галузі рослинництва	Головні галузі тваринництва

**ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇН
ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТОВ ІІІ КУРСУ**

1. Які країни Європи мають федеративний адміністративно-територіальний устрій:
 - а) Бельгія, Данія;
 - б) Німеччина, Австрія
 - в) Швейцарія, Норвегія;
 - г) Франція, Іспанія
2. Які країни Африки не мають виходу до відкритого моря?
 - а) Зімбабве, Нігер
 - б) Єгипет, Туніс
 - в) Ефіопія, Ангола
 - г) Ліван, Лесото
3. Які країни не є членами Європейської Спільноти?
 - а) Німеччина, Данія
 - б) Франція, Норвегія
 - в) Мальта, Ліхтенштейн
 - г) Нідерланди, Люксембург
4. Які країни межують з Німеччиною?
 - а) Франція, Греція
 - б) Чехія, Словенія
 - в) Данія, Люксембург
 - г) Австрія, Хорватія
5. Які з перерахованих країн мають республіканську форму правління?
 - а) Франція, Норвегія
 - б) Німеччина, Польща
 - в) Данія, Чехія
 - г) Іспанія, Греція
6. Які з перерахованих країн відносяться до країн з середнім рівнем розвитку?
 - а) Іспанія, Португалія, Греція
 - б) Греція, Люксембург, Ісландія
 - в) Італія, Франція, Німеччина
7. Вірно лі, що перераховані країни всі розташовані на островах: Шрі-Ланка, Ірландія, Мальта, Філіппіни, Гаїті
 - а) вірно
 - б) ні
8. Які країни Азії не мають виходу до моря:
 - а) Бутан, Непал, Афганістан
 - б) Бутан, Бангладеш, Пакистан
 - в) Іран, Ірак, Кувейт.
9. В яких країнах більшість жителів проповідують іслам:
 - а) Індонезія і Лівія
 - б) ПАР і Ізраїль
 - в) Монголія і Греція

10. Виберіть вірну відповідь "Високий коефіцієнт урбанізації характерний для ..."
- а) Китаю б) Бразилії в) Індії г) Пакистану
11. Закінчить фразу: "Ложна урбанізація – це ..."
- а) переїзд частини забезпеченого населення в пригороди;
 б) ріст міст з створенням в них трущобних районів в групі країн, що розвиваються
 в) урбанізація в країнах нафтодобувачів
12. Визначте найбільший мегаполіс Європи?
- а) Сансан б) Босваш в) Рейнський б) Паризький
13. Вірно лі твердження "В більшій мірі ніж ґрунти помірною поясу підвержені знищенню ґрунти тропічних районів світу".
- а) вірно б) ні
14. Закінчить фразу "Більша частина запасів бурого вугілля та його добича розташовані ..."
- а) у промислово розвинутих країнах;
 б) у країнах Латинської Америки
 в) у країнах Азії
15. Яка з країн найбільш забезпечена бокситами:
- а) Греція б) Франція
 в) Німеччина г) Терція
16. Яка суверена держава Африки розташована на островах
- а) Шрі-Ланка в) Гаїті
 б) Азорські о-ви г) Кобо-Верде
17. Визначте монархії розташовані в Європі
- а) Бельгія, Швейцарія в) Норвегія, Данія
 б) ОАЄ і Кувейт г) Велика Британія і Ліван
18. Які держави є членами економічної інтеграції НАФТА:
- а) Германія, Франція в) Бельгія, Мексика
 б) Мексика, Канада г) Швеція, Бразилія
19. Вірно лі, що членами ОПЕК є всі перелічені країни: Алжир, Венесуела, Габон, Індонезія, Іран, Катар, Кувейт, Ліван, Мексика. Нігер, ОАЕ?
- а) вірно б) ні
20. Вірно лі, що до нових індустриальних країн відносяться: Республіка Корея, Сінгапур, Тайвань?

31. Визначте, яка з країн Азії входить до блоку НАТО?
- а) Японія б) Турція в) Ізраїль г) Філіппіни
32. Визначте, на якій підставі об'єднані слідуєчі країни: Алжир, Індонезія, Іран, Ірак, Катар, Нігерія, ОАЕ, Саудівська Аравія, Венесуела, Кувейт, Лівія:
- а) це азіатські країни
б) це країни члени ОПЕК
в) це країни, що мають крупні запаси залізної руди
33. Закінчить фразу: "Протекторат - це
- а) суверенна держава
б) країна яка передає право вирішувати зовнішні питання іншій країні
в) форма колоніальної залежності
34. Яка країна не межує з Чехією
- а) Польща б) Німеччина
в) Словенія г) Словачія
35. Які країни найбільш забезпечені водними ресурсами
- а) Швеція, США, Лівія
б) США, Канада, Індонезія
в) Росія, Канада, Бразилія
36. Вірно лі твердження, що зростання площі пустель відбувається в наслідок господарської діяльності людини?
- а) вірно б) ні
37. Визначте які країни відносяться до країн планової економіки?
- а) Греція, Нідерланди б) Індонезія, Італія
в) КНДР, Куба, В'єтнам, Китай г) Польща, Чехія, Угорщина
38. Вірно лі, що до країн нафтодобувачів відносяться: Кувейт, Індія, Ірак, Бахрейн:
- а) так б) ні
39. Які країни мають вихід до моря:
- а) Австрія, Ліхтенштейн б) Німеччина, Словенія
в) Польща, Чехія
40. Виберіть вірну відповідь "Густота населення – це ..."
- а) розміщення населення
б) перенаселення
в) рівень життя населення

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баранский Н.Н. Методика преподавания экономической географии /Изд. подготовлено Л.М. Панчешниковой. –2-е изд. перераб. – М.: Просвещение, 1990, – 303 с.
2. Бейдик О.О., Падун М.М. География. – К.: Либідь, 1995. – 304 с.
3. Безуглий В.В, Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. –К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688с.
4. Войлошникова Н.А. Практикум по экономической и социальной географии зарубежных стран: Учеб. пособие для студентов пед. институтов по спец. «География». – 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Просвещение, 1987, - 119 с.
5. Войтович М.Е. Практикум по экономической и социальной географии зарубежных стран: Для пед. ин-тов по спец. «География». – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: Выш. шк., 1985. – 175 с., ил.
6. Волков А.М. Страны Северной Европы Экономико-статистический справочник. – М.: Мысль, 1986. – 229 с.
7. Волков А.М. Швеция: Социально-экономическая модель: Справочник. – М.: Мысль, 1991. – 188 с.
8. Географический справочник: новые цифры, факты, названия. Вып. 1. – М.: Школа-Пресс, 1992. – 64 с.
9. Географический энциклопедический словарь. Понятия и термины/ Гл. ред. А.Ф. Трешников; – М.; Сов. энциклопедия, 1988. – 432 с.
10. Географический энциклопедический словарь: Географические названия / Гл. ред. А.Ф. Трешников. Ред. Кол. Э.Б. Алаев и др. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 592 с.
11. География мирового хозяйства. Учебное пособие для студентов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 400 с.
12. Голиков А.П. та ін. Вступ до економічної та соціальної географії: Підручник/ А.П. Голиков, Я.Б. Олійник, А.П. Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.
13. Демографический энциклопедический словарь. Редкол.: Валентей И.Д. / гл. ред. и др. – М.: Сов. энциклопедия, 1985. – 608 с.

14. Економічна і соціальна географія світу: Підруч. для 10 кл. серед. шк. / Б.П. Яценко, В.М. Юрківський, О.О. Любіцева, О.К. Кузьминська, О.О. Бейдик / За ред. Б.П. Яценка. – К.: «АртЕк», 1999. – 288.: іл., карти.
15. Жекулин В.С. Введение в географию. Учебное пособие. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1989. – 272 с.
16. Занимательная география. Любопытные факты, кроссворды / Сост И.И. Баринаова. – М.: школа-пресс, 1992. – 96 с.
17. Звіт про світовий розвиток: Важке завдання розвитку / Пер. з англ. – К.: Абрис, 1994. – 240 с.
18. Крупнейшие города капиталистических и развивающихся стран. / Под ред. В.В. Вольского. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – 252 с.
19. Линенко Ч.М., Романова В.Я. Социальная и экономическая география мира. Учебное пособие для учащихся 10 кл. – Запорожье: ООО «Липс.ЛТД», 1998. – 280 с.
20. Максаковский В.П. Экономическая и социальная география мира. Учеб. для 10 кл. сред. шк. В 2 кн. – М.: Просвещение, 1990. – 239 с.: ил., карты.
21. Максаковский В.П. Экономическое пособие по экономической и социальной географии мира: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1994. – 144 с.
22. Максаковский В.П. Новое в мире: Цифры и факты. Доп. главы к учебн. «Экономическая и социальная география мира 10 класс». Пособие для учащихся общеобразовательных учебных заведений. – М.: Дрофа, 1999. – 192 с.
23. Максаковский В.П. Географическая картина мира: 230 «каналов углубления» к курсу «Экономическая и социальная география мира» (10 класс). Часть I, II, III. Ярославль: Верх.-Волж. кн. изд-во, 1996.
24. Микитенко Л.М. Економічна і соціальна географія світу. Робочий зошит учня 10 кл. / За ред. О.Я. Скуратова. – К.: Абрис, 1998. – 125 с.
25. Население мира: демографический справочник. Сост. В.А. Борисов. – М.: Мысль, 1989. – 477 с.
26. Польская Н.М. Великобритания / Ред. коллегия: Сдасюк Г.В. (пред) и др. – М.: Мысль, 1986. – 152 с.

27. Польшкий С.А. География населения развитых капиталистических и развивающихся стран / с основами демографии/: /Учеб. пособие для геогр. спец. пед. ин-тов/ – Минск: Изд-во Университетское, 1987. – 175 с.
28. Радионова И.А. Политическая карта мира. География мирового хозяйства. /Учебное пособие./ – М.; Московский лицей, 1996. – 158 с.
29. Радионова И.А. Пособие по географии для поступающих в вузы. / страны мира: Экономико-географическая характеристика. – М.: «Уникум центр», 1998. – 155 с.
30. Радионова И.А., Холина В.Н. Пособие по географии для поступающих в вузы. / Политическая карта мира. – М.: «Уникум-центр», 1998. - 144 с.
31. Радионова И.А., Бунакова Т.М. Экономическая география: Учебно-справочное пособие. – М.: Московский Лицей, 2004. – 496.
32. Соціально-економічна географія світу. / За ред. Кузика С.П. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 256 с.: іл.
33. Столицы стран мира. Политико-экономический справочник. – М.: Политиздат, 1966. – 316 с.
34. Страны и народы. Научно-популярное и этнографическое издание в 20-ти томах.
35. Страны мира: Энциклопедический справочник / Под ред. С.А. Семеницкого. – Мн.: Миринда; Радиола-плюс, 1999. – 624 с.
36. Тарасенко Н.Ч. Экономическая и социальная география. Основы экономических знаний. Справочник: Пособие для школьников, абитуриентов, учителей. – Донецк: Академия, 1998. – 160 с.
37. Экономическая география зарубежных стран: Учеб. для 9 кл. сред. шк. / Под ред. В.П. Максаковского. – М.: Просвещение, 1984. – 334 с.
38. Экономическая география капиталистических и развивающихся стран. Под ред. В.В. Вольского. М.: Изд-во МГУ, 1986. – 528 с.
39. Социально-экономическая география зарубежного мира/ под.ред. В.В.Вольского – М.:Дрофа, 2003. -506 с.
40. Экономическая и социальная география зарубежных стран: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. / Под. ред.

- В.П. Максаковского. – М.: Просвещение, 1980, т. I. – 335 с.,
1981, т. II. – 318 с.
41. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна
географія. Зарубіжні країни. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.
42. Юрківський В.М. Країни світу. Довідник. – К.: Либідь,
1999. – 368 с.
43. Якуш Г.Н. Занимательная география. Сост.
Г.Н.Якуш. Мн.: «Нар.асвета», 1974. – 208

ЗМІСТ

Вступ. Теоретичні та методологічні питання
Історико-географічний огляд
Сучасна політична карта світу
Природні ресурси і охорона оточуючого середовища
Населення та трудові ресурси
Світове господарство
Світове господарство і НТР

Паливно-енергетична промисловість
Металургійна промисловість
Машинобудівна промисловість
Хімічна та інші галузі промисловості
Світове сільське господарство
Географія світового транспорту
Міжнародні економічні зв'язки

Левада О.М.

Л - Практикум з курсу “Економічна та соціальна географія зарубіжних країн”(Географія світового господарства). Навчальний посібник.– Мелітополь: Люкс, 2009. – с.

ISBN

Методичні рекомендації складені відповідно програми та навчального плану спеціальності 6.010103. Педагогіка і методика середньої освіти. Географія.

Посібник включає практичні роботи по основним темам розділу курсу “Географія світового господарства”, у кожній темі по 5-7 завдань різного плану - креслення схем, розрахункові роботи і заповнення таблиць, робота з контурними картами, які додаються до кожного практичного заняття. Передбачено основну частину завдань виконувати в аудиторії під керівництвом викладача, а деякі – як самостійні роботи в позаурочний час. До кожної теми розроблені питання до самоконтролю.

Посібник розрахований на студентів педуніверситетів та педвузів, а також вчителів і учнів загальноосвітніх шкіл з поглибленим вивченням географії.

УДК 911.3 (100) (076.5)
ББК

Левада Ольга Михайлівна

Практикум з курсу “Економічна та соціальна географія зарубіжних країн”(Географія світового господарства). Навчальний посібник
Директор Видавництва В.М.Верескун

Здано в набір